

KAPITAAL- MAHUTUSTE ARVESTUS

E. Linnaks

Tallinn 1969

75 228

A-29905"

TALLINNA POLÜTEHNILINE INSTITUUT
Statistika ja raamatupidamise kateeder

E. Linnaks

KAPITAALMAHUTUSTE ARVESTUS

Tallinn
1968

Siin käsitletakse raamatupidamise eriala üliõpilastele
loetava "Tööstusraamatupidamise" kursuse II osa "Kapitaalma-
hutuste arvestus tööstusettevôttes".

Käesolevas õppevahendis toodud tööde üksushinded, lisa-
kulude normid jms. on tinglikud ega ole normatiivne materjal.

F₂

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

75228

1. KAPITAALMAHUTUSTE LIIGID JA ARVESTUSE KORRALDAMISE
PÕHIMÕTTED

1.1. Kapitaalmahutuste liigid
=====

Kapitaalmahutusteks (KM) nimetatakse vahendeid, mida kasutatakse uute põhifondide soetamiseks või olemasolevate rekonstrueerimiseks, asendamiseks ja moderniseerimiseks.

Planeerimises ja arvestuses liigitatakse KM järgmiselt (tabel 1).

T a b e l 1

KM liigid	KM sisu
1. <u>Kapitaaltood</u>	
1.1. Projekteerimine ja uurimistööd	-
1.2. Ehitustööd	1.21. Uute hoonete ja ehituste püstitamine ja olemasolevate rekonstrueerimine 1.22. Metall-, raudbetoon- ja puitkonstruktsioonide monteerimine koos konstruktsioonide maksumusega 1.23. Seadmete monteerimiseks vajalike vundamentide ehitamine 1.24. Sanitaartechniliste seadiste ja elektrisüsteemide ehitamine 1.25. Ehitusplatsil olnud hoonete lammutamine
	Jne.

(tabeli 1 järg)

KM liigid	KM sisu
1.3. Puurimistööd	-
1.4. Seadmete montaaž	Seadmete monteerimine, katsetamine ja ekspluateerimiseks vajalike seadiste ehitamine
1.5. Monteerimist vajavate seadmete maksumus	Monteerimist vajavad seadmed arvatakse KM-i alles monteerimisele andmisel. Enne seda arvestatakse neid kui tootmisvarusid (nagu ehitusmaterjallega)
<u>2. Kapitaaletused</u>	
2.1. Montaaži mittevajavate seadmete soetamine	Sia kuulub autode, vagunite, põlulootomasinate, tee-ehitusmasinate jne. soetamine. Nad arvatakse KM hulka ettevõttesse saabumise (vastuvõtmise) momendil
2.2. KM eelarve põhjal soetatud inventar, instrumendid ning töö- ja produktiivloomad	Arvatakse KM hulka analoogiliselt p.2.1. Inventar ja instrumendid maksumusega alla 50 rbl. või kasutamisaajaga alla 1 aasta võetakse ettevõttes arvele mitte põhifondidena, vaid kui väheväärtuslikud ja kiiresti kuluvad esemed (käibefondid)
<u>3. Muud kapitaaltööd ja kulud, mis suurendavad põhifondide maksumust</u>	

(tabeli 1 järg)

KM liigid	KM sisu
3.1. Kulud ehituskrundi eraldamiseks, ehitusplatsi heakorrastamiseks, tehniliseks jäärelevalveks jne.	-
4. <u>Kapitaalkulud, mis ei suurenda põhifondide maksumust</u>	
4.1. Kulud kaadri ettevalmistamiseks uuele ettevõttele	
4.2. Metsakorralduse ja maa-paranduse kulud Jne.	-

KM liikide lõikes koostatakse KM eelarved ning KM aruanded. Samas lõikes koostatakse ka ehitustööde plaan.

Ehitustööd jaotatakse aruandluses veel vastavalt objektide otstarbele:

- a) tootmisobjektide ehitus (alajaotusega tööstuslikud, põllumajanduslikud jne.);
- b) elamute ehitus;
- c) kommunaalettevõtete ehitus;
- d) koolide, haiglate jne. ehitus.

1.2. Projektid ja eelarved

NSV Liidus kehtivate seaduste kohaselt võib teha KM ainult ettenähtud korras kinnitatud projektide ja eelarvete põhjal. On keelatud alustada ehitustöid ilma kinnitatud projektide ja eelarveteta.

Projekt kujutab endast ehituse tehnilist dokumentatsiooni. Eelarves näidatakse ehituse eelarveline maksumus.

Projekteeritakse vastavates organisatsioonides (projekteerimisinstituutides, projekteerimisbüroodes) tavaliselt 2 etapis:

a) ehituse projektülesande ja koondeelarve koostamine, - esimeses määratakse kindlaks optimaalse projektlahenduse põhihood ning teises ehituse üldmaksumus (viimane on aluseks ka ehituse finantseerimise limiidile);

b) üksikobjektide tööjooniste ja eelarvete koostamine¹. Sealjuures üksikobjektide eelarvete summa ei tohi ületada ehituse koondeelarvega määratud finantseerimise limiiti. Selles staadiumis koostatud eelarved on aluseks ehitustööde töövõtulepingute sõlmimisel, samuti ehitustööde jooksval planeerimisel. Ehitus- ja montaažitööde eelarveline maksumus kujutab endast kapitaalehituse toodangu hulgihinda.

Üksikobjektide eelarved omakorda põhjendatakse tööliikide (ehitustööd, montaažitööd jne.) ja kululiikide (seadmete, inventari jne. soetamine) eelarvetega. Nende eelarvete koostamisel on aluseks tööjoonistest tulenevad töömahud (tööliikide lõikes), tööde üksushind, montaažitööde hinnakirjad, lisakulude normid, seadmete hinnakirjad, ehitusmaterjalide kulunormid ja ehitustööde töönormid.

Tööde üksushindade kujutavad endast üksikute ehitustööliikide ühiku (näiteks 1 m^2 krohvimise, 1 m^3 tellismüüri ladumise jne.) eelarvelist maksumust. Üksushindade kehtestatakse valitsuse määrusega.

1.3. Kapitaalvahutuste finantseerimise põhimõtted

KM jaotatakse finantseerimise seisukohalt 2 rühma:

- a) riiklikus plaanis ettenähtud KM;
- b) üle riikliku plaani tehtav KM.

¹ Näiteks tehase ehitustööd võivad koosneda rea üksikobjektide - tsehhide, ladude jne. ehitusest.

KM riiklikus plaanis ettenähtud tähtsaimate ehituste loetelu (tiitelnimestiku) kinnitab NSVL Ministrite Nõukogu. Suurema osa KM objektide tiitelnimestikud kinnitatakse aga vastavate NSV Liidu ministriumide, vabariikide MN ja linnade (rajoonide) täitevkomiteede poolt.

Tiitelnimestikes näidatakse üksikute ehituste (objekti-)de lõikes: ehituse koht, alustamise ja lõpetamise aeg, objekti projekteeritud võimsus, eelarveline maksumus, planeeritavaks aastaks ettenähtud KM summa (objekti ehitamine võib kesta mitu aastat). Tiitelnimestikesse võetakse ainult niisugused objektid, mille kohta on olemas kinnitatud projektid ja eelarved.

Ministriumid esitavad neile kinnitatud KM aastaplaani koos objektide tiitelnimestikuga Ehituspangale¹, kes selle põhjal avab ehitajatele (näiteks ehitatava ettevõtte direktsioonile, juba tegutsevale tööstusettevõttele jne.) finantseerimiskontod. Finantseerimine avatakse KM aastaplaani summas. Aasta lõpul kasutamata finantseerimise limiidid suletakse.

Finantseerimiskontodelt tasutakse:

- a) töövõtulepingutes ettenähtud avansid;
- b) töövõtjate (ehitusorganisatsioonide), samuti oma ettevõtte kapitaalehituse osakonna (KEO) poolt tehtud tööde eest esitatud arved vastavalt tegelikele töömahudele;
- c) hankijate arved soetatud seadmete ja inventari eest;
- d) erandjuhtudel tasutakse ka ehitaja (näiteks tööstusettevõtte) enda poolt soetatud ehitusmaterjalide arved, antakse talle välja sularaha töötasude maksmiseks (nn. finantseerimine kuluelementide järgi). Sel juhul punktide "a" ja "b" järgi ei tasuta.

Ehituspank jälgib KM finantseerimiseks eraldatud vahendite kasutamist:

¹ Finantseerimise avamiseks tuleb esitada Ehituspangale veel õiend kinnitatud projekti ja eelarve olemasolu kohta, arakiri koondeelarvest, finantseerimise limiit, leping töövõuorganisatsiooniga.

a) kontrollib eelarvete õigsust finantseerimiskontode avamisel;

b) kontrollib tasumiseks esitatud arvetesnäidatud töömahtude ja hinnete õigsust.

Riiklikus plaanis ettenähtud KM finantseerimise allikateks on:

a) eelarveline finantseerimine;

b) majandusorganisatsioonide omavahendid (tootmise arendamise fond jt.);

c) ehituste sisemiste reservide mobiliseerimine (materjalide ja seadmete varunormide vähendamine, ehitustööde omahinna alandamine);

d) muud allikad (kasulikud kaevised - liiv, kivi; ehitusorganisatsioonide kasum jne.).

Üle riikliku plaani tehtavate KM projektide ja eelarvete koostamise, samuti töövõtjatega arvelduste kord vastab üldjoontes eeltoodule. Põhierinevuseks on aga see, et niisuguste KM tegemise võimalus sõltub vahetult ettevõtete endi töö edukusest. Üle riikliku plaani saab KM teha ainult siis kui on olemas üks või mitu järgmistest finantseerimisallikatest:

a) tootmise arendamise fond;

b) eraldised kasumist elamuehituseks;

c) kohaliku tööstuse kasumist 50% eraldamine kohaliku tööstuse laiendamiseks;

d) Riigipanga laenu uue tehnika juurutamiseks, tehnoloogia täiustamiseks, mehhaniseerimiseks ja automatiseerimiseks;

e) Ehituspanga laenu seadmete ostuks, ettevõtete rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks.

Praegu kehtivad KM finantseerimise eeskirjad on kinnitatud NSV Liidu MN määrusega 8.okt.1965.a.

1.4. Kapitaalmahutuste hindamine

KM hindamisel eristatakse:

- a) eelarvelist maksumust;
- b) plaanilist omahinda;
- c) tegelikku omahinda.

Eelarveline maksumus kujutab endast KM maksumust kinnitatud eelarve järgi. Eelarveline maksumus koosneb ehitusorganisatsioonile töödeks vajalikest kuludest ning eelarvelisest kasumist. Eelarveline maksumus ei muutu ehitusaja jooksul. See võimaldab jälgida KM-i käiku, kontrollida aruandeperioodi KM plaani täitmist ja dünaamikat, tuua välja hälbed tegeliku ja eelarvelise maksumuse vahel. Töövõtu korras ehitamisel toimuvad ehitaja ja ehitusorganisatsiooni vahelised arveldused eelarvelises maksumuses.

Plaaniline omahind leitakse, kui plaaniperioodi ehitus- ja montaažitööde eelarvelisest maksumusest lahutada ehitusorganisatsioonile ettenähtud eelarveline kasum ja omahinna alandamise ülesanne.

Tegelik omahind iseloomustab ehitusorganisatsiooni tegelikke kulusid antud objekti püstitamiseks.

Lõpetatud ja eksploatatsiooni antud KM objektid hinnatakse ning võetakse põhifondidena arvele inventarimaksumuses. Objekti inventarimaksumus koosneb järgmistest kuludest:

Ehitustel ja hoonetel

1. Ehitus- ja montaažitööde maksumus.
2. Projekteerimistöde maksumus.
3. Ehitusplatsi ettevalmistamise ja korrashoiu kulud.
4. Muud kulud (ehituse kahjumid jm.).

Seadmetel

1. Eksploatatsiooni antud seadmete hulgihind.
2. Transpordikulud seadmete toimetamiseks ehitusele.

3. Montaažikulud.

4. Vundamentide ja monteerimisaluste maksumus.

1.5. Kapitaalmahutuste arvestuse põhimõtted
=====

Kapitaalmahutuste hulka kuuluvad ehitus- ja montaažitööd teostatakse enamikel juhtudel nn. töövõtu korras. Sel juhul esineb kaks poolt:

a) ehitaja, s.o. organisatsioon (ettevõtte), kellele kinnitatakse KM plaan ja avatakse finantseerimine; ehitaja sõlmib ehitusorganisatsiooniga (töövõtjaga) lepingu vastavate kapitaaltööde tegemiseks (hoonete püstitamiseks, seadmete monteerimiseks jne.);

b) töövõtja, s.o. ehitusorganisatsioon (ehitustrust, ehituskontor jne.), kes tegelikult teeb ehitus- ja montaažitööd. Ehitusorganisatsioonid on kas Ehitusministeeriumi, vastavate tööstuslike ministeeriumide või teiste ametkondade koosseisus. Ehitusorganisatsioonidel on ehitusmehhanismid ja alaline ehitustöölise kaader.

KM finantseerimiseks eraldatud vahendite käsutajaks on alati ehitaja. Ehitaja kohustuseks on ka KM ja nende finantseerimise arvestus.

Ehitaja näitab töövõtu korras tehtavate KM-de puhul oma KM bilansis ainult kapitaalmahutuste vahendid ja nende allikad.

Aktiva

Passiva

KM vahendid ja kulud	KM vahendite allikad
1. Lõpetatud KM maksumus	1. Kapitaalehituste finantseerimine
2. Lõpetamata KM kulud	2. Pangalaenu KM alal
3. Seadmete ja materjalide varud	3. Kreditorid KM alal
4. Töövõtuorganisatsioonide debitoorne võlgnevus	

Erandjuhul võib kõrgemalseisev organisatsioon lubada ehitajal näidata töövõtu korras tehtavaid KM-e ka oma põhitegevuse bilansis.

Ehitustööde ja nendega seotud kulude arvestust peab ehitusorganisatsioon - töövõtja.

Ehitusorganisatsioonil on oma põhi- ja käibevahendid, samuti teeb ta kapitaal mahutusi uute ehitismehhanismide soetamiseks, ehitusbaaside hoonete ehitamiseks jne.

Ehitusorganisatsiooni raamatupidamises kalkuleeritakse ehitustoodangu tegelik omahind. Ehitusorganisatsioonide vahendite allikaiks on põhikirjafond, kasum, püsivpassivad, tellijate avansid, pangalaenu ja hankijate kreditoorne võlgnevus.

Ehitusorganisatsioonil on Ehituspangas arvelduskonto, kuhu laekuvad tellijatelt avansid, samuti summad tehtud tööde kohta esitatud arvete järgi. Arvelduskontolt tasutakse ostetud ehitusmaterjalide (detailide) eest, tuuakse sularaha kassasse palkade maksmiseks jne.

Töövõtja (ehitusorganisatsiooni) bilanss sarnaneb töössettevõtte põhitegevuse bilansiga.

Aktiva

Passiva

A. Põhifondid ja käibevälised aktivad	A. Omavahendite ja nendega võrdsustatud vahendite allikad
B. Normeeritud käibevahendid	B. Tellijate avansid, pangalaenu ja võlgnevus all-ettevõtjatele
C. Rahalised vahendid ja arveldused	C. Mitmesugused pangalaenu, arveldused ja muud passiivad
D. Vahendid ja kulutused ehitusorganisatsiooni enda kapitalmahutusteks	D. Ehitusorganisatsiooni enda kapitalmahutuste allikad

Mõned ehitajad (näiteks tööstusettevõtted) teevad väiksemaid kapitaaltöid oma jõududega nn. majanduslikul teel. Sel juhul on ehitaja ühtlasi ka töövõtuorganisatsiooniks. Tavaliselt on ehitajal vastav allüksus - kapitaalehituse osakond (KEO). Sealjuures osa eritöid (näiteks seadmete montaaž) võidakse anda välja lepingulise tööna spetsiaalsetele ehitus- ja montaažiorganisatsioonidele.

Majanduslikul teel ehitamisel peab ehitaja pidama arvestust nii KM ja nende finantseerimise kui ka ehitustööde ning nende vahendite ja kulude kohta.

KEO-l on oma ehitusmehhanismid, ehitusmaterjalide varud, lõpetamata toodang ja valmistoodang, samuti on tal arvelduskonto Ehituspangas, arveldused deebitoride ja kreditoridega, s.o. põhiliselt kõik need põhi- ja käibevahendite liigid ja allikad, mis iseseisval ehitusorganisatsioonilgi. Kõigi nimetatud vahendite, samuti ehitusmaterjalidega varustamise, ehitustööde tegemise ning valmistodangu üleandmise-vastuvõtmise protsesside arvestamine on ehitaja (näiteks tööstusettevõtte) enda ülesandeks. Selleks organiseeritakse tööstusettevõtte raamatupidamisosakonnas vastav allosakond - KEO raamatupidamine, kes korraldab KM ja ehitustööde dokumendikäibe, peab nende operatsioonide jooksvat arvestust, koostab KM bilansi. Sel juhul näitab ehitaja oma KM bilansis koos kapitaalmahutustega ka ehitustegevuse vahendid ja kulud.

Ehitaja (näiteks tööstusettevõtte) arvestab oma KM bilansis ka kõik kapitaalsoetused (montaaži mittevajavate seadmete, masinate ja inventari soetamine) ning muud kapitaalkulud.

Ehitaja poolt soetatud monteerimist vajavaid seadmeid aga arvestab ta oma KM bilansis esialgu kui tootmisvarusid. Kapitaalmahutuste hulka arvatakse nad alles pärast monteerimisele andmist.

Seega eespool toodud ehitaja KM bilansi kolme esimese aktivakirje sisu oleks järgmine:

1. Lõpetatud KM maksumus - lõpetatud ehitusobjektide (koos seal monteeritud seadmetega) maksumus, lõpetatud kapitaalsoetiste maksumus ja muud kapitaalkulud.

2. Lõpetamata KM - pooleliolevatele ehitusobjektidele (koos seal monteeritud seadmetega) tehtud kulud ning lõpetamata kapitaalsetiste kulud.

3. Seadmete ja materjalide varud - soetatud ehitusmaterjalide ja monteerimist vajavate seadmete varud.

Praegu kehtivatest KM ja ehitustööde arvestuse eeskirjadest märgiksime eelkõige NSVL SKV, NSVL Rahandusministeeriumi ja NSVL Ehituskomitee poolt 28.apr. 1955.a. kinnitatud "Kapitaalmahutuste ning ehitus- ja montaažitööde omahinna arvestuse põhimäärust".

KM arvestuses kasutatakse NSVL Rahandusministeeriumi ja NSVL SKV poolt 28.sept.1959.a. kinnitatud tüüpkontoplaani.

Seal on kõigis majandusharudes kasutatavate universaalsete kontode kõrval ka rida ainult KM ja nende finantseerimise arvestuseks ettenähtud kontosid: konto 33 "Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine", konto 34 "Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetamine" ja konto 93 "Kapitaalmahutuste finantseerimine".

2. EBITUSTÖÖDE ARVESTUS

2.1. Ehituskulude klassifikatsioon

=====

Ehitustöid iseloomustab:

a) paikse toodangu valmistamine (tootmine on seotud kindla territooriumiga), seetõttu ühe ehitusorganisatsiooni ehitusobjektid asuvad sageli laialdasel territooriumil;

b) töid tehakse välistingimustes, esineb sõltuvus ilmastikust;

c) pikk tootmistsükkel;

d) suured kulud ettevalmistustööde osas;

e) ehitusmehhanismid töötavad ehitusplatsil ajutiselt, pärast tööde lõppu viiakse nad teistele objektidele.

Need tingimused mõjutavad ka ehitusorganisatsiooni struktuuri.

Ehitusorganisatsiooni koosseisus on:

- a) ehitusjaoskonnad, kus toimub vahetu ehitustöö;
- b) abi- ja teenindavad töökojad, mille ülesandeks on ehitusmaterjalide valmistamine ja ümbertöötamine ning mitmesuguste teenuste osutamine ehitustöödele.

Ehitusorganisatsioonis esinevad järgmised tootmisliigid:

- a) põhitootmine (ehitus- ja montaažitööd);
- b) mittekapitaalse iseloomuga ehitustööd (ajutiste ehituste ja hoonete püstitamine ehitusplatsidele, ehitusplatside heakorrastamine);
- c) abitootmine (autotransport, remonditöökojad, katlamajad, töökojad ja tehased, mis valmistavad ehitusmaterjale, konstruktsioone, ka liiva- ja kivikarjäärid jms.);
- d) teenindus (elamud, kommunaalettevõtted, toitlustamistevõtted jne.).

Ehitusorganisatsioonide koosseisu kuuluvate isemajandavate tööstuslike abiettevõtete (saeveskite, raudbetoondetailide tehaste jm.) tootmiskulude arvestust peetakse analoogiliselt kõigi teiste tööstusettevõtetega. Nad esitavad tööstusettevõtte põhitegevuse bilansi (vorm nr.1) ja oma KM bilansi (vorm nr.35-ks).

Mitteisemajandavate abitootmistevõtte arvestus toimub ehitusorganisatsiooni põhitegevuse bilansis (vorm 36-ks). Tootmiskulude arvestuse kord on analoogiline vastavate tööstusettevõtetega.

Ehitustööde arvestus korraldatakse eespool osundatud kapitaalvahetuste ning ehitus- ja montaažitööde omahinna arvestuse põhimaaruse alusel.

Ehitustööde arvestuse tähtsamateks ülesanneteks on:

- a) tööde plaani täitmise kontrollimine;
- b) kulude kindlakstegemine kapitaaltööde liikide ja eelarve kulukirjete lõikes;
- c) omahinna alandamise ülesande täitmise kontrollimine;
- d) lõpetatud ja tellijaile üleantud objektide tegeliku ja eelarvelise maksumuse kindlakstegemine;
- e) ehitusorganisatsiooni finantstulemuste (kasumi, kahumi) väljaselgitamine.

Põhijoontes toimub ehitustööde arvestus samuti nagu tööstusarvestuski. Nii peetakse siin tootmiskulude arvestust tellimusmeetodil. Tellimuseks on üksik ehitusobjekt. Ehituse püstitamise (rekonstrueerimisega) vahetult seotud kulud kirjendatakse otseselt antud objekti (hoone, kaevanduse, elektriliini jne.) kuludesse sel perioodil, millal nad tegelikult tehti, lisakulud kogutakse aga eraldi kontole ja jaotatakse aruandeperioodi lõpul objektide vahel kaudse meetodi alusel.

Kuid ehitustööde arvestuses on ka rida erinevusi:

a) omahind kalkuleeritakse nii lõpetatud kui ka lõpetamata objektide kohta;

b) kalkulasioonikirjete nomenklatuur on erinev;

c) rida erinevusi on ka lisakulude nomenklatuuris ja arvestuses, soetatud materjalide omahinna kalkuleerimises, ehitusmehhanismide ekspluateerimiskulude arvestuses jne.

Ehitus- ja montaažitööde kulud jagunevad põhi- ja lisakuludeks.

Põhikulud arvestatakse otseselt kalkulasioonobjektide lõikes: majanduslikul teel ehitamisel kontol 33 "Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine", ehitusorganisatsioonis aga kontol 20 "Põhitootmine". Põhikulude kalkulasioonikirjed on järgmised:

a) ehitus- ja montaažitöödel kulutatud materjalid, ehitusdetailid ja konstruktsioonid;

b) ehitus- ja montaažitöödel töötavate tööliste põhipalk;

c) ehitusmasinate ja -mehhanismide ekspluateerimiskulud;

d) muud otsesed kulud (transpordikulud, välja arvatud materjalide kohalevedu).

Lisakuludeks on kõik need kulud, mis enne kogutakse kontole 27 "Lisakulud" ning jagatakse siis kalkulasioonobjektide vahel kaudse meetodi põhjal:

a) ehitus- ja montaažitööde, abi- ja teenindavate tootmiste halduskulud (keskparaadi ja ehitusjaoskondade liinipersonali, samuti abi- ja teenindavate tootmiste juhtkonna palk, komandeerimiskulud, kantslei-, posti- ja telegraafikulud, selles punktis näidatud töötajatele makstud preemiad, sotsiaalkindlustuseraldised);

b) tööliste täiendav töötasu, sotsiaalkindlustuseraldised, töökaitse kulud, juurdemaksud elamu- ja kommunaalmajandusele;

c) tööde organiseerimise ja läbiviimisega seotud kulud (tulekaitse kulud, tööliste värbamise kulud, tootmisseadmete ja inventari korrashoiu kulud ning amortisatsioon, ajutiste hoonete kulumine, ratsionaliseerimiskulud, tootmiskomanderingute kulud jne.);

d) mittetootlikud kulud (trahvid, viivised, materjalide puudujäägid ja rikkemised üle ettenähtud normide).

Lisakulude piirnormid määratakse NSVL valitsuse poolt protsentides:

a) ehitustöödel - põhikulude (otsekulude) suhtes;

b) montaažitöödel - tootmistööliste põhitöötasu suhtes.

Neid norme võidakse diferentseerida üksikutele ehitusorganisatsioonidele ja ehitustele. Sealjuures kehtestatakse kaks lisakulude normi: a) üldine kõigi lisakulude kohta, b) sealhulgas halduskulude osa.

2.2. Põhivahendite arvestus

=====

Ehitusorganisatsioonide põhivahendeiks on hooned ja ehitused, ehitusmehhanismid ja -seadmed, transpordivahendid ja inventar. Peale selle võib neil olla tööstuslikke põhivahendeid (abitootmiste hooned ja seadmed), samuti mittetootlikke põhivahendeid (elamud jne.).

Ehitusorganisatsioonides lähtutakse põhivahendite liikumise, amortisatsiooni, kulumise ja likvideerimise sünteetilise ja analüütilise arvestuse korraldamisel ning inventuuride läbiviimisel üldiselt samadest eeskirjadest ja määrustest, mis kehtivad tööstusettevõtete põhivahendite kohta. Nii kasutatakse samu esmasdokumentide vorme (põhivahendite vastuvõtuakt, põhivahendite likvideerimisakt jt.), ühtseid amortisatsiooninorme, samanimelisi sünteetilise arvestuse kontosid, analoogilise sisuga operatsioonide kohta koostatakse samased laused, kasutatakse ühtseid inventarikaardi vorme jne.

Kuid ehitusorganisatsioonide põhivahendite arvestuses on selle majandusharu spetsiifika tõttu ka mõningaid erinevusi. Põhivahendite arvestuse tüüpeeskirjades on need toodud tavaliselt eraldi punktidenä.

Põhilisi erinevusi on siin kolm.

1. Ehitusorganisatsioonide bilansis olevad hooned ja ehitused jagunevad kahte rühma:

- a) alalised (tootmisbaaside hooned, kontorihooned jne.);
- b) ajutised, mis püstitatakse ehitusplatsile ainult antud ehituse ajaks ning pärast selle lõpetamist lammutatakse või demonteeritakse (ajutised hooned, plangud, teed jne.).

Ajutised hooned ja ehitused omakorda jagunevad:

a) tiitelnimestikus ettenähtuiks, mis tehakse KM arvel ja kuuluvad seega põhivahendite hulka;

b) tiitelnimestikus mitteettenähtuiks, mis püstitatakse ehitusorganisatsiooni käibevahendite arvel. Niisuguseid hooned ja ehitusi põhivahendite hulka ei arvata. Nende ehituskulud arvestatakse tulevaste perioodide kuludena ning kantakse ehitusobjekti omahinda erikorras (vt. lähemalt 2.5).

2. Ehitusmasinad ja seadmed (ekskavaatorid, buldooseriid, kraanad, segumasinad, vintsid jne.) teenindavad rida ehitusplatse. Tööde lõppedes paigutatakse nad ühelt ehitusplatsilt teisele. Kõik need ümberpaigutamise ning ajutise montaaži kulud arvatakse jooksvatesse tootmiskuludesse ja nad ei suurenda põhivahendite maksumust (vt. lähemalt 2.6).

Ehitusmehhanismide kohta tuleb sisse seada vastavad arvestuskaardid (2 eks.). Esimesed eksemplarid hoitakse inventariobjektide kartoteegis ning neile märgitakse masinate liikumine ehitusobjektidel, teised hoitakse aga kasutamiskohtade lõikes ning nende põhjal arvestatakse amortisatsiooni.

Majanduslikul teel ehitamisel on põhikirjafondi, ehituslike põhivahendite amortisatsiooni ja likvideerimise arvestuses mõningad erinevused.

Et ehitustegevus sel juhul sageli on ajutise iseloomuga, ei eraldata KEO-le alalisi omakäibevahendeid. Seetõttu KEO-l põhikirjafond puudub, on aga põhifond, s.o. ainult põhivahen-

dite katteallikas. Põhifondi suurus peab alati võrduma põhivahendite jääkmaksumusega.

Seega arvestatud amortisatsioonisummad (miinus kapitaalremontide kulud) ja põhivahendite likvideerimisest laekunud summad (miinus likvideerimise kulud) kujutavad endast KM finantseerimiseks tagastuvaid summasid, mis võetakse arvesse ehituse finantseerimise käigus.

Amortisatsioonieraldised arvestatakse kontol "Amortisatsioonifond", kuid ilma kapitaalremondi ja kapitaalmahutuste summadeks jaotamata. Sealt finantseeritakse ehituse põhivahendite kapitaalremondid. Amortisatsioonisumma jääk on aga täiendavaks KM finantseerimise allikaks (tagastuv summa).

Põhivahendite likvideerimise operatsioone arvestatakse kontol 85 "Põhifond". Likvideerimiskahjum (kui likvideerimiskulud ületavad likvideerimisest laekumised) lisatakse KM kodule ning selle võrra suureneb ka ehitatava objekti inventarimaksumus.

Põhivahendite likvideerimiskasum (kui laekumised likvideerimisest ületavad likvideerimiskulud) suunatakse aga tagastuva summana KM finantseerimise suurendamiseks. Üntlasi kirjendatakse tagastuvate summadena KM finantseerimise suurendamiseks ka likvideeritud põhivahendite amortiseerimata osa (summas, mis võrdub likvideerimiskahjumiga).

N ä i d e 2.2-1

Majanduslikul teel ehitamisel toimub ehituse põhivahendite likvideerimise operatsioonide kirjendamine järgmiselt:

1. Likvideeritud põhivahendite inventarimaksumus -
- 8000 rbl.

D. 85 - 8000

K. 01 - 8000

2. Likvideeritud põhivahendite kulumise summa likvideerimise momendil - 6000 rbl.

D. 02 - 6000

K. 85 - 6000

3. Likvideerimiselt saadud ehitusmaterjalid võeti vastu lattu 1000 rbl.

D. 07 - 1000

K. 85 - 1000

4. Likvideerimiskulud (olid arvestatud mittekapitaaltöödena) moodustasid 300 rbl.

D. 85 - 300

K. 30 - 300

5. Likvideerimiskahjumi mahakandmine - 1300 rbl. (8000-6000-
-1000+300)

D. 33 - 1300

K. 85 - 1300

6. Laekumised likvideerimisest (osas, mis ületab kulud) suunatakse tagastuvate summadena KM finantseerimise allikate suurendamiseks 700 rbl. (1000-300).

D. 85 - 700

K. 93 - 700

7. Likvideeritud objektide amortiseerimata osa suunatakse tagastuvaks finantseerimiseks (likvideerimiskahjude summas) - 1300 rbl.

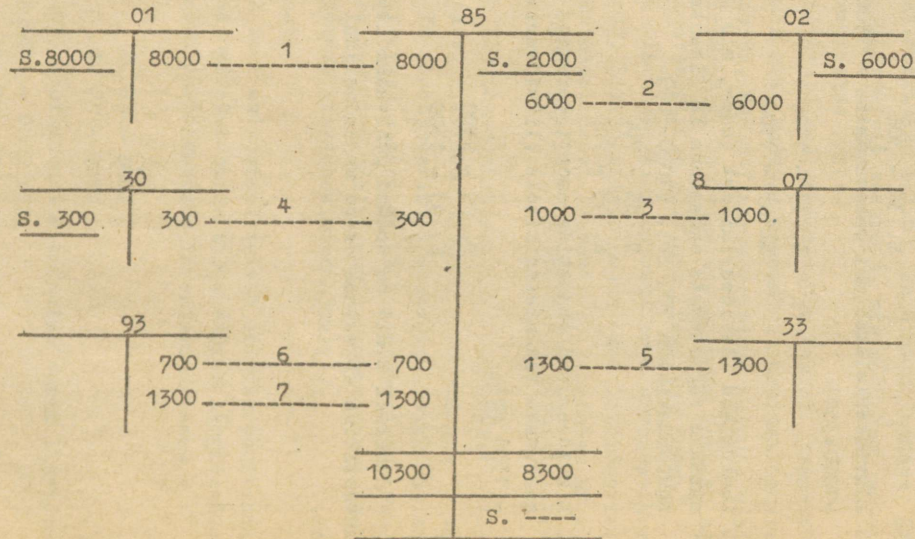
D. 85 - 1300

K. 93 - 1300

Joonisel 2.2.1 on toodud põhivahendite likvideerimise sünteetilise arvestuse skeem majanduslikul teel ehitamise korral.

Joon. 2.2.1

Põhivahendite likvideerimise sünteetilise arvestuse
skeem majanduslikul teel ehitamisel
(vt. näide 2.2-1)

2.3. Tootmisvarude arvestus

=====

Ehitusorganisatsioonid arvestavad oma tootmisvarusid kontol 07 "Ehitusmaterjalid ja monteeritavad seadmed".

07-1 "Põhilised ehitusmaterjalid" - silikaatmaterjalid, metsamaterjalid, ehitusmetall, metallitooted, elektrotehnilised materjalid, keemiatooted jm. ehitusmaterjalid (v.a. ehituskonstruksioonid ja -detailid).

07-2 "Konstruksioonid ja detailid" - ehitusplatsidele veetud monteerimiskõlblikud metallist, puidust ja raudbetoonist ehituskonstruksioonid, detailid, montaažielemendid, kütte-, ventilatsiooni- ja santehniliste süsteemide seadmed, raudteerööpad, liiprid, pöörangud jms.

07-3 "Muud materjalid" - taara, määrded ja puhasmaterjalid, kantseleitarbed, lõhkeained, kütus, varuosad.

Materjalide analüütiline arvestus organiseeritakse nagu tööstusettevõtetelgi.

Ehitusmaterjalide, ehituskonstruksioonide ja detailide omahind koosneb:

a) hulgihinnast;

b) transpordikuludest materjalide toimetamiseks ehitusobjekti lattu;

c) varumis- ja laokuludest (varustusaparaadi ja ladude ülalpidamise, ladude valve, materjalide vastuvõtmise kulud, eraldised trustide varustuskontorite ülalpidamiseks, materjalide kaod ja rikkemised teel ning ladudes normide piires, ladude töötajate töötasu).

Sealjuures kaks esimest kululiiki kirjendatakse otsestelt vastava materjaliliigi omahinda. Varumis- ja laokulud aga kogutakse eelnevalt kontol 11 "Varumis- ja laokulud", kust nad kantakse varutud materjaliliikide omahinda proportsionaalselt nende otsestele kuludele (hulgihind + transpordikulud).

N ä i d e 2.3-1

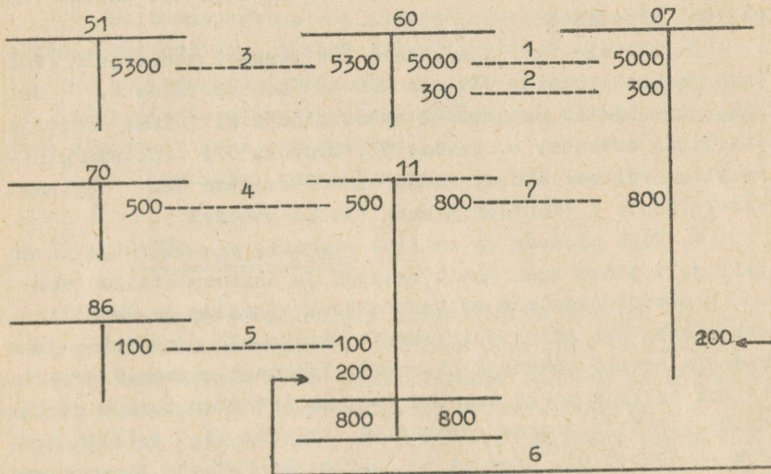
Varustusoperatsioonide sünteetiline arvestus toimub järgmiselt:

1. Saabus lattu hankijatele materjale hulgihinna 5000rbl.
D. 07 - 5000
K. 60 - 5000
2. Transpordiorganisatsiooni arve materjalide lattuveo kulude kohta 300 rbl.
D. 07 - 300
K. 60 - 300
3. Arvelduskontolt tasutud hankijatele 5300 rbl.
D. 60 - 5300
K. 51 - 5300
4. Arvestatud töötasu materjalide lao töötajatele 500rbl.
D. 11 - 500
K. 70 - 500
5. Arvestatud lahoonete ja laoseadmete amortisatsiooni 100 rbl.
D. 11 - 100
K. 86 - 100
6. Kulutatud materjale lahoone korrashoiuks 200 rbl.
D. 11 - 200
K. 07 - 200
7. Varumis- ja laokulude kirjendamine varutud materjalide omahinda 800 rbl. (500+100+200).
D. 07 - 800
K. 11 - 800.

Eeltoodud põhimõtete kohaselt arvestatakse ka ehitusobjektidel monteerimisele kuuluvate seadmete soetamisoperatsioonide.

Kui ehitusvalitsusi (kontoreid, jaoskondi) varustatakse tsentraliseeritud korras, peetakse seal materjalide arvestust plaanilises arvestushinnas franko ehitusplatsi laadu (hulgihind + plaaniliste normide järgi lisatud transpordi- ja varumiskulud). Sel juhul peetakse tegelike transpordi- ja varumiskulude arvestust ehitustrustide isemajandavates varustuskontorites.

Varustusoperatsioonide sünteetilise arvestuse skeem (vt. näide 2.3-1)

Sageli esineb olukord, kus ehitusmaterjalide ja eriti monteerimisele kuuluvate seadmete fondid eraldatakse ehitajatele (tellijatele). Ehitaja (telliija) annab need üle töövõtjale (ehitusorganisatsioonile või oma KEO-le). Siit võivad tekkida mitmesugused arveldusvahekorrad. Vaatleme neist mõningaid.

1. Kui ehitaja (telliija) müüb ehitusmaterjalid töövõtjale, toimub nende materjalide soetamisoperatsioonide arvestus töövõtja juures tavalises korras (deebet 07, krediid 60; deebet 60, krediid 51); tellija arvestab seda aga kui tavalist materjalide müügioperatsiooni.

1a. Ehitaja arvestab töövõtjale müüdü ehitusmaterjalide maksumuse töövõtjale antud avansina. Töövõtja juures toimub arvestus deebet 07, krediid 61; tellija juures - deebet 45, krediid 07; deebet 46, krediid 45; deebet 61, krediid 46.

2. Eraldi bilansil olev KEO saab üleplaaniiliste kapitalmahutuste (finantseerimise allikaks on ettevõtte erifondid või sihtfinantseerimine) jaoks põhitegevuselt materjale. KEO arvestab - deebet 07, krediid 93-5; põhitegevus arvestab - deebet 45, krediid 05; deebet 46, krediid 45; deebet 87 või 96, krediid 46.

3. Ehitaja (tellijaja) annab üle seadmed töövtjale (ehitusorganisatsioonile või oma KEO-le) monteermiseks. Sel juhul tavaliselt ostu-müügi operatsiooni ei toimu. Ehitaja (tellijaja) arvestab - deebet 33, krediid 07; ehitusorganisatsioon või oma KEO arvestab saadud seadmed oma bilansi järel (konto 4 "Monteermiseks võetud seadmed").

4. Võib esineda ka selline olukord, kus töövtja nõuab tellijalt sisse tema poolt ostetud ja ehitusplatsile veetud monteermisvalmis ehituskonstruksioonide ja detailide maksumuse. Sel juhul ehituskonstruksioonid (detailid) jäävad aga arvele töövtja bilanssi; laekunud summasid arvestab ta kui tellijaja poolt makstud avansse. Arvestus toimub järgmiselt: töövtja juures - deebet 51, krediid 61; tellijaja juures - deebet 61, krediid 93 "Kapitaalvahutuste finantseerimine".

Ehitusmaterjalide arvelevõtmise kord on üldjoontes sama kui tööstustootmisel.

Suurem osa ehitusmaterjalaja aga toimetatakse ehitusplatsile tsentraliseeritud väljaveo korras (näiteks tellised tellisetehastest, lubi - lubjatehastest jne.). Sel juhul koostab materjalide väljasaatja 4 eks. kaubaveo saatelehe. Neist esimene eks. asendab vabriku-saatja saatelehte, teine ehitusorganisatsiooni sissetulekuorderit, kolmas on ette nähtud arveldusteks transpordiorganisatsiooniga (on transpordiorganisatsioonile aluseks veekulude arve koostamisel), neljas, lisatult autojuhi teekonnalehe juurde, on autode töö arvestuse aluseks.

Materjalide kulutus vormistatakse ehitustel üldiselt nagu tööstusettevõteteski (nõudelehed, limitikaarid).

Liiva, lubja, killustiku jt. puistematerjalide kulutus tehakse aga kindlaks inventuurimeetodil. Materjalide kulu aruandekuul = materjalide saldo kuu algul inventuuri andme-

tel + sissetulek kuu jooksul dokumentide põhjal - materjalide saldo kuu lõpul inventuuri andmetel. Niisugune arvestus tehakse iga objekti kohta.

Kulutatud materjalide maksumus kirjendatakse konto 07 krediidist:

- a) ehitusobjektidele kulutatud osa - deebet 33 (ehitusorganisatsioonides - deebet 20);
- b) ehitusmehhanismide ekspluateerimiseks - deebet 28;
- c) ajutiste ehituste püstitamiseks või ehitusmehhanismide ülesseadmiseks - deebet 30;
- d) ehitusplatsi korrastamiseks jne. - deebet 27.

2.4. Töötasu arvestus

Ehitusorganisatsioonides arvestatakse töötasu põhijoonetes samuti kui tööstuseski. Vaatleme mõningaid erinevusi.

Otseste kulude hulka kuulub ainult ehitus- ja montaažitöödel töötavate tööliste põhitöötasu. Mittekapitaalse iseloomuga töid (remonditööd, ehitusplatsi heakorrastamine) tegeva personali töötasu arvestatakse lisakulude hulgas. Samuti arvatakse lisakuludesse ka tööliste täiendav palk (puhkusetasu jms.).

Ehitustel kasutatakse tööliste tööhulga arvestuse esmasdokumendina tavaliselt kahe nädala või kuu kohta avatud brigaadi töökäsku. Igas brigaadis peetakse ka tabeliarvestust, mis on aluseks tööliste tööaja kasutamise arvestusel ja palga jaotamisel brigaadi liikmete vahel. Ehitustel on levinud akordtasu teatud lõpetatud tööliikide või ehitustsükli eest (näiteks ühe korruse telliseseinte ladumine, ühe korteri krohvimistööd jne.).

Palgafondi kindlaksmääramise ja selle kontrollimise meetodid on analoogilised tööstusettevõtetega.

Puhkusetasu reservi moodustamise ning selle arvel võimalike tegemise kord ning vastav arvestus, samuti sotsiaalkindlustuseraldiste (arvatakse lisakuludesse) arvestus ei erine põhimõtteliselt vastavast arvestusest tööstusettevõttes.

N ä i d e 2.4-1

Töötasu, sotsiaalkindlustuseraldiste ja puhkusereservi sünteetiline arvestus toimub järgmiselt:

1. Makstud avanssi kuu esimese poole eest *15000 rbl.

D, 70 - 15 000

K. 50 - 15 000

2. Arvestatud töötasu töölistele kokku 38 000 rbl. (kreedid 70), sealhulgas:

a) materjalide varumisega seotud tööde eest laotöölistele 1000 rbl. (deebet 11);

b) ehitusmehhanismide eksploateerimisega seotud tööde eest 1000 rbl. (deebet 28);

c) ajutiste ehituste püstitamise ja ehitusmehhanismide ülesseadmise eest 2000 rbl. (deebet 30);

d) põhitöötasu ehitusobjektidel ja seadmete monteerimisel 34000 rbl. (deebet 33).

3. Arvestatud töölistele puhkusetasu 3000 rbl.

D. 88 - 3000

K. 70 - 3000

4. Arvestatud töölistele muid täiendavaid töötasusid ja administratiivpersonalile töötasu kokku 5000 rbl.

D, 27 - 5000

K. 70 - 5000

5. Arvestatud haigustoetust 1000 rbl.

D, 69 - 1000

K. 70 - 1000

6. Sotsiaalkindlustuseraldiste arvestamine - 2000 rbl.

D, 27 - 2000

K. 69 - 2000

7. Peetud palkadest kinni maksud jm. kinnipidamised 5000 rbl.

D, 70 - 5000

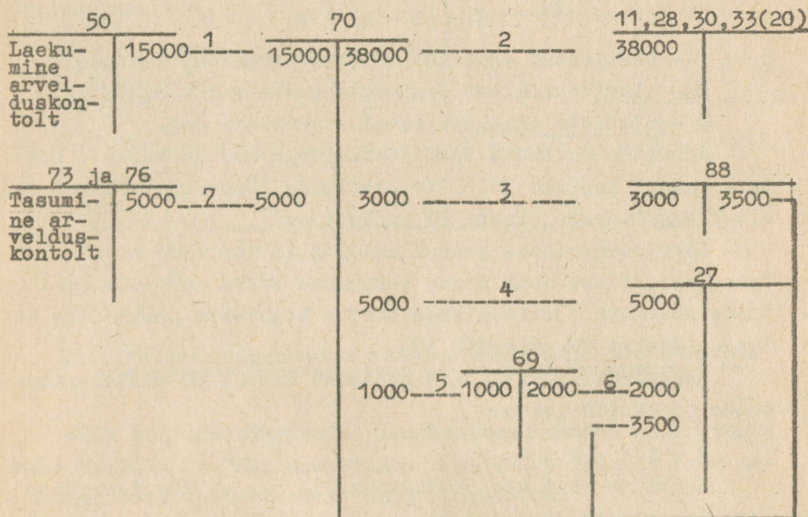
K. 73, 76 - 5000

8. Reserveeritakse tööliste puhkusetasu 3500 rbl.

D, 27 - 3500

K. 88 - 3500

Töötasu sünteetilise arvestuse skeem

2.5. Tiitelnimestikus mitteesinevate ajutiste ehituste

püstitamise ja likvideerimise arvestus

Siia kuuluvad kõik ehitusplatsile püstitatud ajutised ehitused (hooned, plangud, teed jne.), mis on tehtud ehitusorganisatsiooni lisakulude arvel. Neid ehitusi pole ette nähtud ehituse eelarves ega planeerita ja arvestata kapitaliehituste mahus.

Niisuguste ehituste püstitamiseks tehtud kulud kogutakse kontole 30 "Mittekapitaalsed tööd", mille deebetis kalkuleeritakse ajutiste objektide maksumus. Ajutiste ehituste lõpetamisel kirjendatakse nende maksumus kontole 31 "Tulevas-te perioodide kulud". Põhiobjekti valmimise aja jooksul ar-

vestatakse ajutiste ehituste kulumist ning kantakse lisakuludesse (konto 27 deebetisse) iga kuu võrdsetes osades. Kulumise summa kuus (K) arvutatakse järgmise valemi järgi.

$$K = (T - L) : A,$$

kus: T - püstitatud ajutiste ehituste tegelik omahind;
L - likvideerimisel saadavate materjalide maksumus;
A - ajutiste ehituste ekspluateerimise aeg.

Ajutiste ehituste likvideerimisega seotud kulud kogutakse algul kontole 30. Likvideerimise lõppedes kantakse nad üle lisakuludesse (konto 27 deebetisse).

Likvideerimisest saadud materjalid võetakse arvele ehitusmaterjalidena ning nende maksumuse võrra vähendatakse ajutiste ehituste püstitamiseega seotud tulevaste perioodide kulusid (deebet 07, krediid 31).

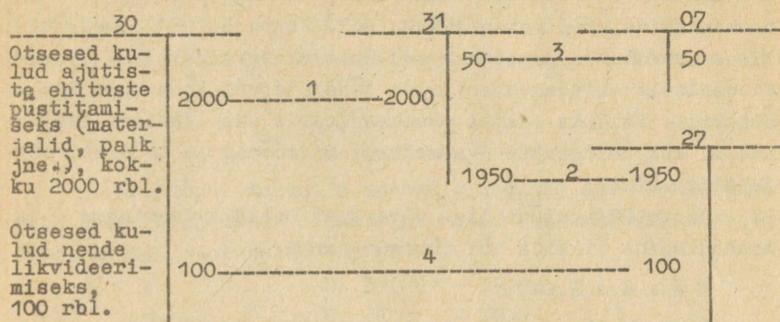
Analüütilist arvestust peetakse kontol 30 mittekapitaaltööde objektide lõikes.

N ä i d e 2.5-1

Ajutiste ehituste püstitamise ja nende likvideerimise arvestus toimub järgmiselt:

1. Lõpetatud ajutiste ehituste tegelik omahind 2000 rbl.
D, 31 - 2000
K, 30 - 2000
2. Igakuuline ajutiste ehituste kulumise summa kirjendamine lisakuludesse (10 kuud à 195 rbl.) kokku 1950 rbl.
D, 27 - 1950
K, 31 - 1950
3. Ajutiste ehituste lammutamisest saadud materjalide arvelevõtmine 50 rbl.
D, 07 - 50
K, 31 - 50
4. Ajutiste ehituste likvideerimiseks tehtud kulude kandmine lisakuludesse 100 rbl.
D, 27 - 100
K, 30 - 100

Ajutiste ehituste sünteetilise arvestuse skeem

2.6. Ehitusmehhanismide ekspluateerimiskulude arvestus

Kõik ehitusmehhanismide kasutamise seotud kulud kogutakse kontole 28 "Ehitusmasinate ekspluateerimine". Need kulud jagunevad ühekordseteks ja jooksvateks.

Ühekordseteks kuludeks on mehhanismide ehitusobjektidele kohaletoometamise, montaaži, demontaaži ja katsetamise kulud, samuti mehhanismide jaoks tehtud ajutiste ehituste püstitamise ja lammutamise kulud.

Jooksvad kulud koosnevad kütuse, määrdeainete, abimaterjalide ja energia maksumusest; ehitusmehhanismide teenindavate tööliste töötasust; amortisatsioonieraldistest, seadmete hooldamise ja jooksva remondi kuludest; laeputusbaasidelt laenatud seadmete eest makstud summadest jms. kuludest.

Lisakulusid kontole 28 ei kanta.

Ühekordsed kulud kirjendatakse eelnevalt kontole 31 "Tulevaste perioodide kulud", kust nad kantakse osade kaupa kontole 28. Sealjuures iga kuu konto 28 deebetisse kantav ühekordsete kulude summa määratakse lähtudes planeeritud seadmete kasutamise ajast antud ehitusobjektile.

Kõik konto 28 deebetisse kogutud ehitusmehhanismide ekspluateerimise kulud kirjendatakse kuu lõpul kontole 33 "Ehi-

tustegevus ja põhivahendite soetamine" (ehitusorganisatsiooni-
nis kontole 20) otseste kulude kirjele "Ehitusmasinate ja
mehhanismide ekspuaterimiskulud". Konto 33 (20) analüüti-
lises arvestuses jagatakse nad ehitusobjektide vahel proport-
sionaalselt ehitusmehhanismide tööajale või töömahule igal
objektil. Selleks peetakse mehhanismide ekspuaterimise žur-
naali, kus näidatakse iga mehhanismi tööaeg ja töömaht ob-
jektide lõikes.

Konto 28 analüütilist arvestust peetakse masinate ja
mehhanismide liikide või rühmade järgi.

N ä i d e 2.6-1

Ehitusmehhanismide ekspuaterimiskulusid arvestatakse
järgmiselt:

1. Ehitusmehhanismide ülesseadmiseks vajalike ajutiste
ehituste püstitamiseega seotud kulude kandmine tulevaste pe-
rioodide kuludesse 1000 rbl.

D. 31 - 1000

K. 30 - 1000

2. Ühekordsed kulud ehitusmehhanismide kohaletoimetami-
seks montaažiks ja demontaažiks - 2000 rbl. (hankija arve
põhjal).

D. 31 - 2000

K. 60 - 2000

3. Aruandekõul tootmiskuludesse kantav ühekordsete ku-
lude osa 500 rbl. (3000:6 kuud).

D. 28 - 500

K. 31 - 500

4. Kulutatud elektrienergiat ja tasutud mehhanismide
üür, kokku 1000 rbl. (arvete põhjal).

D. 28 - 1000

K. 60 - 1000

5. Masinaid teenindavate tööliste põhipalk 1500 rbl.

D. 28 - 1500

K. 70 - 1500

6. Masinate amortisatsioon 500 rbl.

D. 28 - 500

K. 86 - 500

7. Määrdeõli jm. materjalide kulu masinate hooldamiseks
- 400 rbl.

D. 28 - 400

K. 07 - 400

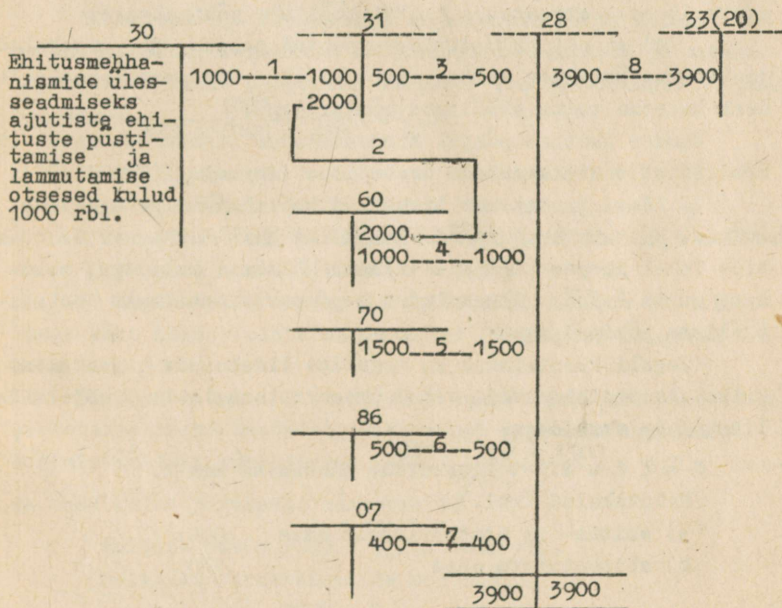
8. Kuu lõpul konto 28 deebetis kogutud kulude kirjenda-
mine tootmiskuludesse otseste kuludena (kalkulatsioonioobjek-
tide lõikes jaotatult) - 3900 rbl.

D. 33(20) - 3900

K. 28 - 3900

Joon. 2.6.1

Ehitismehhanismide eksploateerimiskulude
sünteetilise arvestuse skeem

2.7. Lisakulude arvestus ja jaotus

Lisakulude arvestus toimub kontol 27 "Lisakulud", kus kontrollitakse lisakulude eelarve täitmist kulukirjete lõikes.

Kuu lõpul lisakulud jaotatakse järgmiselt:

1. Lisakulude esmane jaotus:

a) lisakulud, mis on seotud nii ehitus- ja montaažitöödega kui ka abitootmisega (töölise täiendav palk ja sotsiaalkindlustuseraldised, töökaitse kulud, elamu- ja kommunaalmajanduse kulud, väheväärtuslike ja kiiresti kuluvate esemete kulumine) jaotatakse nende tootmisharude ja töölikide vahel proportsionaalselt seal arvestatud tootmistööliste põhipalgaga;

b) ainult ehitus- ja montaažitöödega seotud haldus- jm. lisakulud jaotatakse nende töölikide vahel proportsionaalselt seal arvestatud tootmistööliste põhipalgaga;

c) ainult abitootmisega seotud haldus- jm. lisakulud jaotatakse üksikute abitootmiste vahel proportsionaalselt seal makstud tootmistööliste põhipalgaga.

Esmase jaotuse põhjal kirjendatakse lisakulud konto 27 krediidist tootmiskontode deebetisse (deebet 33(20) ja 23).

2. Edasi jaotatakse lisakulud kalkulatsiooniobjektide lõikes. Näiteks ehitustööde lisakulud jaotatakse ehitusobjektide vahel proportsionaalselt nende otseste kuludega, seadmete montaažitööde lisakulud aga proportsionaalselt tootmistööliste põhipalgaga.

Sageli kasutatakse ka tegelike lisakulude jaotamist kalkulatsiooniobjektide vahel proportsionaalselt objektide lisakulude normidega.

N ä i d e 2.7-1 lisakulude jaotamise kohta.

Halduskulud (rbl.)

a) ehitus- ja montaažitööde osas	3000;
b) abitootmiste osas	500

Muud lisakulud.

1. Tootmistööliste täiendav palk ja sotsiaal-kindlustuseraldised	1000
2. Töökaitse kulud	500
3. Tööriistade ja väikeinventari kulumine	1500
4. Ehitusplatside tuletõrje ja valve kulud	1000
5. Ajutiste hoonete ja ehituste kulumine	1000
6. Muud kulud	1500
	<hr/>
Kokku	6500

Tootmistööliste põhipalk (rbl.).

1. Ehitustöödel	7000
2. Metallkonstruktsioonide monteerimisel	2000
3. Seadmete monteerimisel	1000
4. Raudbetoondetailide tootmisel (abitootmine)	5000
	<hr/>
Kokku	15000

Lisakulude esmane jaotus tootmiste ja tööliikide vahel.

1. Ehitus- ja montaažitöödega seotud halduskulud jagame ehitustööde, metallkonstruktsioonide montaaži ja seadmete montaaži vahel proportsionaalselt tootmistööliste põhipalgaga ($\frac{3000}{7000 + 2000 + 1000} = 0,3$)

Kulud jagunevad:

ehitustöödele $7000 \cdot 0,3 = 2100$ rbl.;

metallkonstruktsioonide montaažile $2000 \cdot 0,3 = 600$ rbl.;

seadmete montaažile $1000 \cdot 0,3 = 300$ rbl.

2. Abitootmisi on üks - raudbetoondetailide tootmine.

Seega kõik abitootmiste halduskulud (500 rbl.) langevad sellele.

3. Muud lisakulud jaotatakse kahes osas. Artiklid 1-3 jaotatakse kõigi tootmisliikide vahel proportsionaalselt tootmistööliste põhipalgaga ($\frac{1000 + 500 + 1500}{15000} = 0,2$). Seega need kulud jagunevad järgmiselt:

Ehitustöödele $7000 \cdot 0,2 = 1400$ rbl.

Metallkonstruktsioonide montaažile

$2000 \cdot 0,2 = 400$ rbl.

Seadmete montaažile $1000 \cdot 0,2 = 200$ rbl.

Raudbetoondetailide tootmisele

$5000 \cdot 0,2 = 1000$ rbl.

Lisakulude artiklid 4-6 jaotatakse ainult ehitus- ja montaažitööde vahel ($\frac{1000 + 1000 + 1500}{7000 + 2000 + 1000} = 0,35$).

Järelikult langeb neid:

ehitustöödele $7000 \cdot 0,35 = 2450$ rbl.

metallkonstruktsioonide montaažile $2000 \cdot 0,35 = 700$ rbl.

seadmete montaažile $1000 \cdot 0,35 = 350$ rbl.

Lisakulude jaotust tööliikide lõikes iseloomustab tabel 2.7.1.

T a b e l 2.7.1

Lisakulude esmane jaotus

Tööliik	Halduskulud	Muud lisakulud		Kokku
		artiklid 1-3	artiklid 4-6	
1. Ehitustööd	2100	1400	2450	5950
2. Metallkonstruktsioonide montaaž	600	400	700	1700
3. Seadmete montaaž	300	200	350	850
Kokku põhitootmine	3000	2000	3500	8500
4. Abitootmine	500	1000	-	1500
Kokku	3500	3000	3500	10000

Lisakulude jaotuse teine etapp - jaotus kalkulatsiooniobjektide lõikes.

Oletame, et aruandeperioodil olid ehitustööde objektide otsesed kulud (materjalid, tööliste põhitöötasu, ehitismehhanismide ekspluateerimiskulud jm. otsesed kulud) järgmised:

objektil 1 - 14000 rbl.

objektil 2 - 15750 rbl.

Kokku 29750 rbl.

Seega ehitustööde lisakulud moodustavad ehitustööde otsestest kuludest keskmiselt 20% ($\frac{5950 \cdot 100}{29750}$) ning jagunevad:

objektile 1 14000 · 0,2 = 2800 rbl.

objektile 2 15750 · 0,2 = 3150 rbl.

Kokku 5950 rbl.

2.8. Ehitus- ja montaažitööde omahinna kalkuleerimine.

Lõpetatud tööde üleandmise arvestus töövõtuorganisatsioonis

Ehitus- ja montaažitööde kulude sünteetilist arvestust peetakse:

a) majanduslikul teel ehitamisel - kontol 33 "Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine";

b) töövõtuorganisatsioonides - kontol 20 "Põhitootmine" ning selle allkontodel 20-1 "Ehitustööd" ja 20-2 "Seadmete montaažitööd".

Konto 33 (20) analüütilist arvestust peetakse ehitustööde arvestusobjektide ning eespool toodud kalkulatsioonikirjete lõikes.

Ehitustööde arvestusobjektideks on üksikud ehitusobjektid. Igale arvestusobjektile omistatakse šiffer, mis näidatakse kõigil kuludokumentidel.

Tootmiskulud tuleb enne kulukontodele kandmist rühmitada arvestusobjektide ja kalkulatsioonikirjete lõikes ning kulude rühmitusandmike põhjal kirjendada konto 33 või konto 20 deebetisse.

Seega ehituse tootmiskulude kirjendamine tootmiskontole toimub samade üldpõhimõtete kohaselt kui tööstusarvestuses.

Seoses ehituse valmistoodangu ja lõpetamata toodangu arvestusega tuleb lühidalt peatuda objekti konstruktsioonielementide ja tööliikide mõistetal.

Objekti konstruktsioonielementideks on tema konstruktsiooni koostisosad (vundament, seinad, katus, põrandad jne.).

Tööliikideks on ühtliiki tööde kompleksid (mullatööd,

krohvimistööd jne.). Tööliigid koosnevad tööoperatsioonidest (näiteks krohvimistöde tööoperatsioonideks on mattide loomine, krohvimine jm.).

Töövõtja annab tellijale üle ainult täielikult lõpetatud konstruktsioonelemendid ja tööliigid. See moodustabki ehitusorganisatsiooni (KEO) valmistoodangu. Mõningail juhtudel (ehituse kestus alla 6 kuu või ehituse maksumus alla 20 000 rbl.) antakse objekt üle tellijale tervikuna alles pärast selle lõpetamist.

Need tööliigid ja konstruktsioonelemendid, kus ei ole veel tehtud kõiki ettenähtud tööoperatsioone (näiteks katusest on pandud sarikad ja katuselatid, eterniit on aga veel loomata) ning ei ole lülitatud tööde vastuvõtu aktidesse, loetakse lõpetamata toodanguks. Lõpetamata toodang inventeeritakse kuu lõpul kõigil objektidel üksikute konstruktsiooni-elementide ja tööliikide lõikes. Lõpetamata toodangu omahinna arvutamisel lähtutakse:

- a) antud konstruktsioonelemendi või tööliigi maksumusest üksushinnete järgi;
- b) mõõtmise tulemusena kindlakstehtud konstruktsiooni-elementi või tööliigi tegelikust valmidusastmest;
- c) planeeritud lisakulude määrast.

N ä i d e 2.8-1. Kuu lõpuks jäi lõpetamata objekti "A" väliskrohvimine. Tööde maht eelarve järgi on 1700 m^2 , 1 m^2 üksushinne - 1 rbl. Valmis on väliskrohvimisest 50%. Lisakulude määr - 20% (otsestest kuludest).

Objekti "A" lõpetamata toodangu omahinna leiame järgmiselt:

- 1) väliskrohvimise maksumus - $1700 \cdot 1 = 1700 \text{ rbl.}$;
- 2) lõpetamata toodangu otsesed kulud - $1700 \cdot 0,5 = 850 \text{ rbl.}$
- 3) lisakulud 20% - $850 \cdot 0,2 = 170 \text{ rbl.}$;
- 4) lõpetamata toodangu omahind + $850 + 170 = 1020 \text{ rbl.}$

Lõpetamata toodangut võib hinnata ka eelarvelistes hindades, millest on lahutatud plaaniline kasum.

Lõpetatud ja tellijatele üleantud tööde tegeliku omahinna kindlakstegemiseks tuleb lõpetamata toodangu omahinnale

perioodi algul lisada perioodi tootmiskulud ja lahutada lõpetamata toodangu omahind perioodi lõpuks. Niisugune arvutus tehakse iga objekti kohta.

Ehituse põhitootmise kulude arvestust peetakse vastavas andmikus, kus on ühendatud tootmiskulude sünteetiline ja analüütiline arvestus (andmik sarnaneb tööstusarvestuse žurnaalorderiga 10, kus ridade pealkirjades näidatakse arvestusobjektid, veergude pealkirjadeks on aga krediteeritavad kontod; sissekanded tehakse kulude rühmitusandmike põhjal; andmikus on ka lahtrid objektide lõpetamata toodangu omahinna märkimiseks ja üleantud lõpetatud tööde omahinna väljatoomiseks).

Töövõtuorganisatsioonis loetakse lõpetatud ja tellijatele üleantud tööd realiseerituiks ning nende tegelik omahind kirjendatakse:

D. 46-5 "Ehitus- ja montaažitööde üleandmine"

K. 20 "Põhitootmine".

Lõpetatud tööde lepinguline (eelarveline) maksumus nõutakse sisse tellijalt. Tellijale esitatud arve summa kirjeldatakse:

D. 64 "Arveldused tellijatega"

K. 46-5 "Ehitus- ja montaažitööde üleandmine".

Konto 46-5 saldo näitab ehitusorganisatsiooni töö fiinantstulemust (kreeditsaldo - kasumit, deebetsaldo - kahjumit) ning kantakse iga kuu üle kontole 99 "Kasumid ja kahjumid".

Kui töödest võtsid osa ka alltöövõtjad, siis peatöövõtja arvestab nende poolt lõpetatud ja tellijale üleantud tööde eelarvelist (lepingulist) maksumust kahe lausendiga:

D. 46-5 "Ehitus- ja montaažitööde üleandmine"

K. 60 "Arveldused hankijatega"

ja

D. 64 "Arveldused tellijatega"

K. 46-5 "Ehitus- ja montaažitööde üleandmine".

N ä i d e 2.8-2

Töövõtuorganisatsioonis toimub tootmiskulude ja tööde üleandmise arvestus järgmiselt:

1. Ehitusmaterjalide kulu 20 000 rbl.
D. 20 - 20 000
K. 07 - 20 000
2. Tootmistööliste põhipalk 6000 rbl.
D. 20 - 6000
K. 70 - 6000
3. Ehitusmehhanismide ekspluateerimiskulude ülekandmine 2000 rbl.
D. 20 - 2000
K. 28 - 2000
4. Oma abitootmiste teenused 2000 rbl.
D. 20 - 2000
K. 23 - 2000
5. Lisakulude jaotus 4000 rbl.
D. 20 - 4000
K. 27 - 4000
6. Lõpetatud ja tellijale üleantud tööde tegelik omahind 32 000 rbl.
D. 46-5 - 32000
K. 20 - 32000
7. Üleantud tööde eelarveline maksumus osas, mis tehtud vahetult peaettevõtja poolt 33000 rbl.
D. 64 - 33000
K. 46-5 - 33000
8. Allettevõtja poolt tehtud tööde lepinguline maksumus 20000 rbl.
D. 46-5 - 20000
K. 60 - 20000
9. Allettevõtjate poolt tehtud tellijale üleantud tööde eelarveline maksumus 20000 rbl.
D. 64 - 20000
K. 46-5 - 20000
10. Üleantud töödelt saadud kasum 1000 rbl.
D. 46-5 - 1000
K. 99 - 1000

Joon. 2.8.1

Tootmiskulude ja tööde üleandmise sünteetilise arvestuse skeem
ehitusorganisatsioonis
(vt.näide 2.8-2)

07	20	46-5	64
Saldo - 20000	32000	32000	33000
1	6	7	
20000	32000	33000	
70			
6000			
2			
6000			
28		99	
2000		1000	
3		10	
2000		1000	
23		60	
2000		20000	
4		8	
2000		20000	
27			
4000			
5			
4000			
Kokku 34000	32000	53000	53000
Saldo 2000 (lõpetamata toodang)			
9			
20000		20000	

Tellijatelt vahearvete järgi laekunud summad, samuti saadud avansid kirjendatakse:

D. 51 "Arvelduskonto Riigipangas"

K. 61 "Arveldused avansside alal".

Lõpetatud tööde arvete järgi laekunud summad kantakse:

D. 51 "Arvelduskonto Riigipangas"

K. 64 "Arveldused tellijatega".

Samal ajal peetakse kinni vahearvete summad:

D. 61 "Arveldused avansside alal"

K. 64 "Arveldused tellijatega".

Töövõtu korras ehitusorganisatsioonide poolt tehtud tööde eest arvelduste kord reguleeritakse ehitustööde hankelepingute ning ehitustööde finantseerimise kohta antud määrustega. Arvelduste kord on üldjoontes järgmine:

1. Töövõtja esitab vahearved (dekaadi ja kuarved) ilma tööde vastuvõtuakti koostamata. Vastuvõtuakt (vt. tabel 2.8.1) koostatakse kvartali lõpul. Kvartali I ja II kuu kohta koostab töövõtja lõpetatud ehitustööde maksumuse õiendi (vt. tabel 2.8.2). Õiend täidetakse tehtud tööde žurnaali andmetel (v.t. tabel 2.8.3).

2. Kuarvetes peetakse kinni dekaadiarvete järgi makstud summad, kvartaliarves - kuarvete järgi makstud summad.

3. Tellija aktseptib arved hiljemalt 72 tunni jooksul. Lõpetatud objektide osas peavad lõpparveldused toimuma hiljemalt 30 päeva jooksul pärast objekti vastuvõtmist.

4. Viimasel ajal hakatakse kasutama ka arvlemist ainult objekti lõpetamisel (peamiselt majaehituskombinaadid, kus ehitustsükkel on lühike).

5. Lepingus ettenähtud juhtudel on tellija kohustatud maksuma töövõtjale enne tööde algust kuni 15% eelarvelisest maksusummast avanssi. Avanss peetakse hiljem kinni tellijale esitatavates arvetes lepingus ettenähtud korras ja tähtaegadel.

T a b e l 2.8.1

Telliija.....
 Töövõtja.....
 Leping.....

Tööde vastuvõtuakt
 II kvartal, 1967.a.

Jrk. nr.	Tööde nimetus	Üksus- hinde nr.	Mõõt- ühik	Üksus- hinne	Tehtud 1.apr. kuni 1.juulini 1967.a.	
					kogus	tehtud tööde maksumus
1.	Vundamendi ehi- tus	3-7	m ²	32.30	500	16150
2.	Välisseinte la- dumine	4-5	"	20.90	700	14630
3.	Monteeritavate raudbetoonplaa- tide paigaldami- ne	10-15	"	30.-	100	3000
	Kokku otsesed kulud					33780
	Lisakulud 15%					5067
	Eelarveline ka- sum 2,5% (0,025·(33780+ +5067))					971
	Eelarveline mak- sumus kokku					39818

Andis üle töövõtja.....

Võttis vastu tellija.....

T a b e l 2.8.2.

Tellija.....
 Töövõtja.....
 Leping.....

Õ i e n d

jaanuaris 1968.a. lõpetatud ehitustööde maksumuse kohta

(rbl.)

Objekti ni- metus	Tööde eelar- veline mak- sumus	Tööde maksumus eelarvelistes hindades	
		alates ehituse al- gusest, ilma antud õiendis näidatud töödeta	tehtud 1. jaan.kuni 31.jaan. 1968.a.
Tsehhi ehi- tus	182 000	5000	91 943.-

Töövõtja.....

Ehitaja.....

T a b e l 2.8.3

Tehtud tööde žurnaal objekti nr.357 kohta

Tööde nimetus	Üksus- hinde nr.	Mõõt- ühik	M/ü hin- ne	Tööde maht projek- ti või eelarve järgi	Üldmak- sumus eelarve järgi	Jaanuaris tehtud		...	I kvar- talis		Aprillis		Jne
						kogus	summa		K.	S.	K.	S.	
1. Mullatööd	42	m ³	0.55	5000	2750.-	5000	2750.-						
2. Vundament	72	"	18.-	4000	72000.-	4000	72000.-						
Kokku					74750.-		74750.-						
Lisakulud 20%					14950.-		14950.-						
Kokku					89700.-		89700.-						
Eelarveline ka- sum 2,5%					2243.-		2243.-						
Kokku arveline maksumus					91943.-		91943.-						

N ä i d e 2.8-3

Töövõtuorganisatsioonis arvestatakse arveldusi tellijatega ja allettevõtjatega järgmiselt.

1. Laekus tellijatelt vahearvete (dekaadiarvete) järgi 30000 rbl.

D. 51 - 30000

K. 61 - 30000

2. Lõpetatud tööde kuarve oli kokku 53000 rbl.

D. 64 - 53000

K. 46-5 - 53000

3. Sealt peetud kinni dekaadiarvete järgi saadud avansid 30000 rbl.

D. 61 - 30000

K. 64 - 30000

4. Laekus arvelduskontole lõpparveldusena üleantud lõpetatud tööde eest 23000 rbl. (53000 - 30000).

D. 51 - 23000

K. 64 - 23000

5. Allettevõtjate arved nende poolt tehtud lõpetatud tööde eest 20000 rbl.

D. 46-5 - 20000

K. 60 - 20000

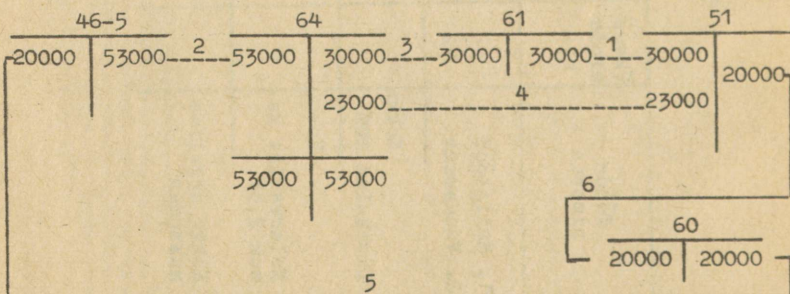
6. Tasutud arvelduskontolt allettevõtjatele nende arvede järgi 20000 rbl.

D. 60 - 20000

K. 51 - 20000

Joon. 2.8.2

Töövõtuorganisatsiooni arveldused tellijatega ja allettevõtjatega (sünteesiline arvestus)

2.9. Ehituskulude ja tööde üleandmise arvestuse erinevused majanduslikul teel ehitamisel

Nagu eespool märgitud, peetakse majanduslikul teel ehitamisel ehituskulude arvestust ja kalkuleeritakse lõpetatud ja vastuvõetud ehitustoodangu tegelik omahind ehitaja KM bilansis kontol 33 "Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine". Kulude arvestus ja toodangu omahinna kalkuleerimine toimub sama arvestusskeemi kohaselt, mis töövõtuorganisatsiooniski (vt. joonise 2.8.1 operatsioonid 1-5, sealjuures konto 20 tuleb asendada kontoga 33).

Ka lõpetatud tööde vastuvõtmise ning lõpetamata toodangu inventeerimise kord ja dokumentatsioon on sama kui töövõtukorras ehitamisel. Erinev on aga lõpetatud ja vastuvõetud tööde arvestus.

1. Majanduslikul teel ehitamisel lõpetamata ehitusobjektide osas lõpetatud ja vastuvõetud (akteeritud) töid kontolt 33 maha ei kanta. Nende kulud jäävad konto 33 deebetisse kuni objekti täieliku lõpetamiseni. Seetõttu konto 33 deebet-saldo tuleb ehitaja KM bilansi aktivas näidata kahel eraldi real (ilma raamatupidamislausendit koostamata):

a) lõpetamata toodangu real näidatakse lõpetamata toodangu omahind;

b) lõpetamata KM real näidatakse lõplikult vastuvõetmata ehitusobjektide osas lõpetatud ja vastuvõetud (akteeritud) tööliikide ja konstruktsioonielementide omahind.

2. Majanduslikul teel ehitamisel lõpetatud tööde realiseerimist ei toimu. Tööd võetakse vastu tegelikus omahinnas. Seetõttu näiteks tööstusettevõtte ei saa kapitaalehituse pealt kasumit vaatamata sellele, et majanduslikul teel tehtud tööde tegelik omahind võib olla madalam nende eelarvelisest maksumusest.

3. Kui majanduslikus korras tehtavaid töid finantseeritakse tööde vastuvõtuaktide põhjal, koostab KEO vastuvõetud tööde kohta arve (tegelikus omahinnas). Arve summa kantakse KM finantseerimise kontolt KEO arvelduskontole.

4. Kui aga töid finantseeritakse kuluelementide järgi (väiksemate objektide korral), on KM finantseerimise kontolt juba eelnevalt tasutud kõik kulud (ehitusmaterjalide arved, töötajate palgad jne.). Seetõttu tööde üleandmisel - vastuvõtmisel mingisuguseid arvlemisi enam ei toimu.

Beltoodust järeldub:

A. Kui ehitatakse töövõtu korras, tellija (ehitaja) KM bilansis lõpetamata ehitustoodangut ei esine. Lõpetamata ehitustoodang esineb antud juhul ainult ehitusorganisatsioonil bilansis.

B. Kui ehitatakse majanduslikul teel, esineb ehitaja KM bilansis ka lõpetamata ehitustoodang, sest ehitaja esineb sel juhul ühtlasi ehitusorganisatsioonina.

C. Tellija (ehitaja) KM bilansis ehitus- ja montaažitööde osas esinev lõpetamata kapitaalmahutuste summa näitab lõpetamata objektide lõpetatud ehituskonstruksioonide ja tööliikide maksumust, mis tellija (ehitaja) on vastu võtnud ehitusorganisatsioonidelt ja oma KEO-lt.

3. KAPITAALMAHUTUSTE JA NENDE FINANTSEERIMISE ARVESTUS EHITAJA BILANSIS

3.1. Lõpetamata kapitaalmahutuste arvestus =====

Lõpetamata KM arvestatakse kontol 33 "Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine".

Sõltuvalt KM planeerimise ja finantseerimise korrast jaguneb konto 33 kaheks allkontoks:

33-1 "Riiklikus plaanis ettenähtud";

33-2 "Üle riikliku plaani teostatav".

Mõlemad allkontod on soovitav jaotada analüütiliste kontode rühmadeks vastavalt KM liikidele. Näiteks esimese allkonto osas vastaks see riiklikus plaanis ettenähtud KM jaotusele:

- 33-11 "Ehitustööd";
- 33-12 "Puurimistööd";
- 33-13 "Seadmete montaaž";
- 33-14 "Monteerimisele antud seadmed";
- 33-15 "Montaaži mittevajavad seadmed, inventar, instrumendid jm. põhivahendid";
- 33-16 "Projekteerimis- ja uurimistööd";
- 33-17 "Muud kulud";
- 33-18 "Objektide inventarimaksumusse arvatud kahjumid".

Iga niisuguse alljaotuse osas avatakse analüütilised kontod üksikutele objektidele (ehitusobjektid, soetusobjektid jne.) või kululiikidele.

Näiteks ettevõtte ehitab riikliku plaani kohaselt 2 objekti (objekt 1 ja objekt 2). Seega nende objektide analüütiliste kontode äifrid oleksid:

esimesel objektil 33-11-1;

teisel objektil 33-11-2.

Sama põhimõtet rakendatakse analüütiliste kontode avamisel ja nende rühmitamisel ka allkonto 33-2 osas. See võimaldab hõlpsasti korraldada KM plaani täitmise jooksvat kontrolli, KM aruannete koostamist ja KM kulude analüüsi.

Ehitus- ja puurimistööde ning seadmete montaaži kulud, juhul kui töid tehakse majanduslikul teel, kirjendab ehitaja vahetult kontole 33 (vt.2.9). Kui töid tehakse töövõtu korras, kirjendab ehitaja kontole 33 töövõtuorganisatsioonidelt aktide põhjal vastuvõetud tööde maksumuse.

Arveldusi töövõtuorganisatsiooniga peab ehitaja:

- a) makstud avansid - kontol 61-1 "Arveldused tööettevõtjatele makstud avansside alal";
- b) arveldused töövõtuorganisatsioonidelt vastuvõetud tööde eest - kontol 60 "Arveldused tööettevõtjatega". Sellel kontol peetakse kinni ka makstud avansid.

Monteerimisele antud seadmete maksumus. Monteerimist vajavad seadmed võetakse soetamisel arvele kontol 07 "Ehitus-

materjalid ja monteerimist vajavad seadmed". KM hulka arvatakse need seadmed alles montaaži andmisel (konto 33 deebet ja konto 07 kredit).

Soetatud monteerimist mittevajavad seadmed, inventar jm. põhivahendid arvatakse KM hulka ettevõttesse saabumise (vastuvõtmise) momendil (lausend: konto 33 deebet ja konto 93 "Kapitaalmahutuste finantseerimine" või konto 60 "Hankija" kredit). Nende esemete soetamist jälgitakse analüütilises arvestuses:

- a) eraldi iga soetusobjekti kohta;
- b) iga objekti kohta tehakse eraldi kindlaks ostuhind, transpordikulud ja muud kulud.

Projekteerimis- ja uurimistöid teevad vastavad projekteerimisorganisatsioonid. Seetõttu arvestatakse nende töödega seotud kulud analoogiliselt töövõtukorras tehtavate ehitustööde kuludega.

Muud kulud, mis arvatakse lõpetatud objektide maksumusse kirjendatakse nende tegemisel konto 33 deebetisse korrespondeeruvalt vastavate finantseerimiskontode krediidiga (kredit 93 "Kapitaalmahutuste finantseerimine" jne.).

Objektide inventarimaksumusse kantavad kahjumid kirjendatakse järgmiselt:

- a) ehitaja põhivahendite likvideerimisest saadud kahjumid nende selgumisel konto 33 deebetisse ja konto 85 "Põhifond" kreditisse;
- b) muud ehitaja kahjumid arvestatakse eelnevalt kontol 99 "Kasumid ja kahjumid", aasta lõpul aga kantakse sealt konto 33 deebetisse.

Kõik konto 33 deebetisse kirjendatud KM kulud jäävad sinna arvele kuni ehitusobjektide täieliku lõpetamiseni ja vastuvõtmiseni ning eksploatatsiooni andmise vormistamiseni.

3.2. Lõpetatud kapitaalvahetuste arvestus

=====

Objektid loetakse lõpetatuks pärast vastuvõtuaktide koostamist ja allakirjutamist vastuvõtukomisjoni poolt.

Lõpetatud ja eksploatatsiooni antud KM objektid arvestatakse KM bilansis kontol 34 "Lõpetatud ehitused ja põhivahendite soetamine" inventarimaksumuses. Analüütilised kontod avatakse eraldi igale inventariobjektile.

Enne lõplikku vastuvõtmist ajutiselt eksploatatsiooni antud objektid jäävad arvele kontol 33. Amortisatsiooni arvestatakse neilt ajutise eksploateerimise aja eest tavalises korras, kulumist aga ei arvestata.

Ettevõtte võtab eksploatatsiooni antud põhitegevuse objektid arvele põhitegevuse bilansis põhivahenditena (konto 01 "Põhivahendid" deebet ja konto 85 "Põhikirjafond" kreedit).

Kontol 34 arvestatakse ka muud KM kulud:

- a) kulud, mis ei suurenda põhivahendite maksumust;
- b) kulud, mis on seotud teiste organisatsioonide finantseerimisega, s.o. finantseerimise summad, mis on osavõtu korras teistele üle antud, näiteks kollektiivse kasutamise teede ja kanalisatsiooni ehitamiseks jne.;
- c) muud kulud (kõrgemalseisva organi korraldusel teistele organisatsioonidele üleantud lõpetamata ehitusobjektide kulud jne.);
- d) pooleliolevate objektide kulud, mille ehitustööd seisatati ja kuuluvad mahakandmisele seaduses ettenähtud korras.

Kontol 34 on soovitatav analüütilised kontod avada järgmistel allkontodel loikes:

- 34-1 "Riiklikus plaanis ettenähtud lõpetatud KM";
- 34-2 "Üle riikliku plaani tehtud lõpetatud KM";
- 34-3 "Kulud, mis ei suurenda põhivahendite maksumust";
- 34-4 "Kõrge teiste organisatsioonidega ehitatavate objektide finantseerimine";
- 34-5 "Muud kulud";
- 34-6 "Mahakandmisele kuuluvad seisutatud ehituste kulud".

3.3. Kapitaalvahutuste finansseerimise arvestus

=====

Finantseerimisoperatsioonid toimuvad järgmiselt:

1. Seadmete soetamise ja muud ehitus- ja montaažitöödega mitteseotud kapitaalsetuste ja kulude arveldused toimuvad nagu tavalised hankeoperatsioonid - aktsept-inkasso vormis, maksekorralduste, tšekkide, akreditiivide jne. põhjal.

2. Töövõtu korras tehtavaid kapitaaltöid (s.o. ehitus- ja montaažitöid), finansseeritakse töövõtulepingutes ettenähtud korra kohaselt. Arveldused töövõtjatega võivad toimuda:

- a) pärast tööde lõpetamist valmisobjekti eest korraga;
- b) kahes etapis: nulltsükli eest (maa-alune osa, kvartalisesed insenerivõrgud) ja maapealse osa eest;
- c) suurte etappide lõpetamise järel (maa-alune osa, maapealne osa, montaažitööd jne.);
- d) ühendatud konstruktsioonielementide ja tööliikide lõpetamisel keskmiste üksushinnete järgi;
- e) üksikute lõpetatud konstruktsioonielementide ja tööliikide eest üksushinnete järgi;
- f) konstruktsioonielementide valmidusastmete järgi (kuni 95% eelarvelisest maksumusest).

Maksed tehtud tööde eest võivad toimuda:

- a) vahearvete põhjal - tööde tegelikku vastuvõtmist ei toimu, tööde maht määratakse tehtud töömahtude kohta töövõtja poolt koostatud õiendi alusel. Sisuliselt on need avansid, mis peetakse hiljem kinni;
- b) arveldustena lõpetatud tööde eest - tegelikult vastuvõetud ja vastuvõtuaktiga vormistatud etappide, konstruktsioonielementide, tööliikide eest. Vastuvõtuaktid võidakse koostada kas kord kuus või kord kvartalis. Vastuvõtuaktides ja õiendites näidatud ehitus- ja montaažitööde maksumus määratakse tehtud tööde žurnaali ja kohapeal tehtud mõõtmiste andmetel;
- c) lõpparveldustena. Need toimuvad pärast kõigi antud objekti eelarve järgi ettenähtud tööde lõpetamist. Lõppar-

velduste puhul peetakse kinni kõik varem tasutud vahearvete ja lõpetatud tööde arvete summad. Lõpparveldus peab toimuma 15 päeva jooksul pärast objekti vastuvõtmist.

Nii riiklikus plaanis ettenähtud kui ka üle riikliku plaani tehtavate KM finantseerimist arvestatakse kontrol 93 "Kapitaalmahutuste finantseerimine". Analüütiline arvestus toimub siin kehtivas kontoplaanis toodud 5 allkonto lõikes, millele tuleks lisada veel üks allkonto "Riiklikus plaanis, ettenähtud kapitaalmahutuste finantseerimine Ehituspanga pikaajaliste krediitide arvel".

Allkonto 93-1 kreditis näidatakse riiklikus plaanis ettenähtud KM finantseerimine riigieelarve ja ettevõtte omavahendite arvel Ehituspanga kaudu.

Allkonto 93-2 kreditis kirjendatakse üle riikliku plaani tehtavate KM finantseerimine eriallikate (ettevõtte erifondide) arvel Ehituspanga kaudu. Selleks kannab ettevõtte oma eriallikatest vajalikud summad Ehituspanga kapitaalmahutuste erikontole. Seda moodust kasutatakse peamiselt suuremate objektide puhul.

Raamatupidamises kirjendatakse need operatsioonid järgmiselt.

KM bilansis. Saadud KM finantseerimise summa - konto 93-2 krediti ja kontod 33-2, 50, 60, 51 jne. deebet.

Põhitegevuse bilansis. Ehituspanga makstud summad - konto 54 "Kapitaalmahutuste erikonto" deebet ja konto 51 "Arvelduskonto" krediti; KM finantseerimise kasutatud summad - konto 87 - "Erifondid" (või muud allikad, mida antud juhul kasutati) deebet ja konto 54 "Kapitaalmahutuste erikonto" krediti.

Allkonto 93-3 kreditis näidatakse riiklikus plaanis ettenähtud KM finantseerimine Riigipanga kaudu. Kasutatakse väikeste KM puhul, nagu majandusinventari, kirjutus- ja arvutusmasinate, instrumentide, tuletõrjevõrustusostmiseks ning teadusliku, õppe-, meditsiinilise, kultuuriasutuste, lasteasutuste jms. eriseadmete ja inventari ostmiseks; kuni 2,5 tuh. rublase (koos seadmetega) maksumusega ehitustööde tegemiseks.

Antud juhul võidakse summad tasuda kas eelarveliselt kontolt (finantseerimine eelarvest) või ettevõtte arvelduskontolt (finantseerimine omavahendite arvel). Arvestuse kord on järgmine.

KM bilansis. Saadud finantseerimise summa - konto 93-3 krediid ja kontod 33-1, 50, 60 jne. deebet.

Põhitegevuse bilansis. Ettevõtte arvelduskontolt KM finantseerimiseks ülekantud summad - konto 51, krediid ja konto 80-4 "Muud eemaldatud vahendid" deebet. Kontole 80-4 kirjendatud summad kantakse kasumi jaotamisel kontole 99 "Kasumid ja kahjumid".

Allkontol 93-4 näidatakse üle riikliku plaani tehtavate KM finantseerimine Riigipanga kaudu. See võib toimuda erifondide või sihtfinantseerimise vabade jääkide arvel ning Riigipangast uue tehnika juurutamiseks, tootmisprotsesside mehhaniseerimiseks ja automatiseerimiseks saadavate laenude arvel. Arvestus toimub järgmiselt:

KM bilansis. Saadud finantseerimise summa kirjendatakse - konto 93-4 krediid ja konto 33-2, 50, 60 jne. deebet.

Põhitegevuse bilansis:

a) erifondide vabade jääkide või sihtfinantseerimise arvel tehtud KM, mis tasuti ettevõtte arvelduskontolt - konto 51 krediid ja konto 87, 96 jne. deebet;

b) KM finantseerimiseks pikaajaliste laenude saamisel - konto 92 "Pikaajalised pangakrediidid" krediid ja konto 80-4 "Muud eemaldatud vahendid" deebet. Laenude tasumisel - konto 51 krediid (kui laen tasutakse tootmise arendamise fondi arvel, siis konto 54 krediid) ja konto 92 deebet. Tasutud laenusummade kandmisel kasumi arvele - konto 99 deebet ja konto 80-4 krediid. Kui aga laenud tasutakse tootmise arendamise fondist, siis konto 87 deebet ja 80-4 krediid.

Allkontol 93-5 arvestatakse muid finantseerimise allikaid, mis tekivad ehitustel (näiteks ehituse põhivahendite likvideerimisest saadud summad, materjalid jne.).

Allkontol 93-6 "Riiklikus plaanis ettenähtud kapitaal-mahutuste finantseerimine Ehituspanga pikaajaliste kredii-

tide arvel" näidatakse KM bilansis finantseerimiseks saadud laenu kirjendiga: konto 93-6 krediid ja sõltuvalt operatsioonide iseloomust, mitmesuguste kontode deebetid.

Põhitegevuse bilansis:

a) laenu saamisel - konto 92 "Pikaajalised pangakrediidid" krediid ja konto 80-4 "Muud eemaldatud vahendid" deebet;

b) laenu tasumine põhivahendite täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonieraldiste ülekannetega - konto 51 krediid ja konto 86-1 "Amortisatsioonifond kapitaalvahetusteks" deebet, ühtlasi tehakse samas veel teine kanna - konto 92 deebet ja konto 80-4 krediid;

c) laenu tasumine kasumist - konto 51 krediid ja konto 92 deebet; aasta jooksul kasumist tasutud laenusumma kohta kasumi jaotamisel - konto 99 deebet ja 80-4 krediid.

Saadud finantseerimine kustutatakse KM bilansist kontol 34 arvestatud lõpetatud KM summas lausendiga - konto 93 deebet ja konto 34 krediid. Maha kantakse kord aastas pärast aastaruande kinnitamist.

Toome n ä i t e 3.3-1 riiklikus plaanis ettenähtud ja eelarvest finantseeritavate ehitustööde sünteetilise arvestuse kohta ehitaja bilansis, juhul kui töid tehakse töövõtu korras.

1. Tasutud Ehituspangas avatud finantseerimiskontolt ehitusorganisatsiooni vahearvete järgi 10000 rbl.

D. 61-1 - 10000

K. 93-1 - 10000

2. Ehitusorganisatsiooni arve aruandeperioodil vastu võetud ehitustööde eest (eelarvelises maksumuses) 15000 rbl.

D. 33-1 - 15000

K. 60 - 15000

3. Peetakse kinni vahearvete järgi tasutud summad - 10000 rbl.

D. 60 - 10000

K. 61-1 - 10000

4. Tasutud perioodi lõpparvelduseks Ehituspangas avatud finantseerimise kontolt 5000 rbl.

D. 60 - 5000

K. 93-1 - 5000

5. Ehitusobjekt lõpetati ja võeti komisjoni poolt vastu. Vastuvõtuaktis on märgitud objekti inventarimaksumuseks 15000 rbl.

D. 34-1 - 15000

K. 33-1 - 15000

5a. Samal ajal põhitegevuse bilansis akti põhjal võetakse arvele põhivahendid inventarimaksumusega 15000 rbl.

D. 01 - 15000

K. 85 - 15000

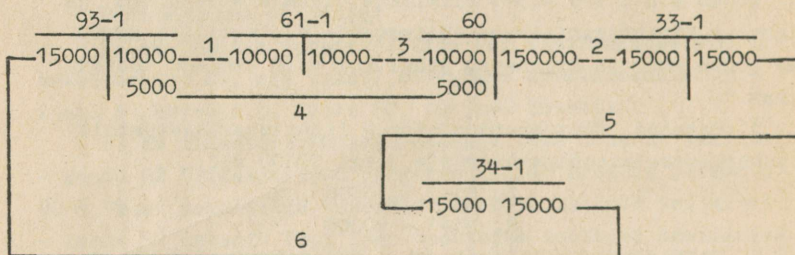
6. Pärast aastaaruande kinnitamist suletakse KM finantseerimine 15000 rbl.

D. 93-1 - 15000

K. 34-1 - 15000

Joon.3.3.1

Töövõtu korras tehtavate kapitaalehituste finantseerimise sünteetiline arvestus ehitaja KM bilansis (vt. näide 3.3-1)

Järgnevalt toome näite 3.3-2 riiklikus plaanis ettenähtud ja eelarvest (Ehituspanga kaudu) finantseeritavate kapitaalsoetuste sünteetilise arvestuse kohta.

1. Saabunud hankijalt montaaži mittevajavad seadmed. Nende maksumus arve põhjal on 5000 rbl.

D. 33-15 - 5000

K. 60 - 5000

2. Saabunud seadmete veokulud on Autobaasi arve põhjal 50 rbl.

D. 33-15 - 50

K. 60 - 50

3. Saabunud seadmete vastuvõtmine ja eksploatatsiooni andmine (põhivahendite vastuvõtuakt), inventarimaksumus 5050 rbl.

D. 34-1 - 5050

K. 33-15 - 5050

3a. Samal ajal põhitegevuse bilansis võetakse põhivahendid arvele inventarimaksumuses 5050 rbl.

D. 01 - 5050

K. 85 - 5050

4. Ehituspangas finantseerimiskontolt tasutud hankijate arved (5000 rbl. ja 50 rbl.).

D. 60 - 5050

K. 93-1 - 5050

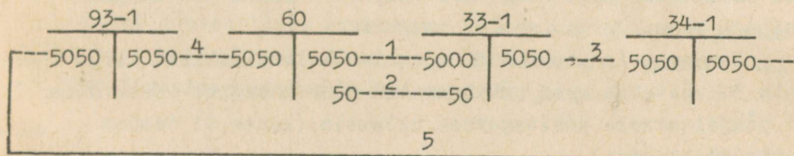
5. Pärast aastaaruande kinnitamist suletakse KM finantseerimine 5050 rbl.

D. 93-1 - 5050

K. 34-1 - 5050

Joon. 3.3.2

Monteerimist mittevajavate seadmete soetamisoperatsioonide sünteetilise arvestuse skeem KM bilansis (vt. näide 3.3-2)

3.4. Kapitaaľmahutuste ja nende finantseerimise arvestu-
=====

se erinevused majanduslikul teel ehitamisel
=====

Majanduslikul teel tehtavate kapitaaltööde arvestuses on töövõtu korras tehtavate kapitaaltööde arvestusega võrreldes järgmised erinevused:

1. Majanduslikul teel ehitamisel on kõik ehitus- ja montaažitööd (nii lõpetatud kui ka lõpetamata toodang) ehitaja kapitaalmahutusteks (töövõtu korras võõra ehitusorganisatsioonilt - ainult ettevõttele üleantud lõpetatud ehitustööd).

2. Ehitustegevust (KEO) ei varustata oma käibevahenditega, seega puudub ehitaja KM bilansis põhikirjefond. Selle asemel on põhikirjefond summas, mis ettevõtte eraldas KEO-le põhivahendeid. (Põhivahendeid soetab mitte KEO vaid ettevõtte.)

3. Ehitaja KM bilansis puudub ka amortisatsioonifond, sest see on tagastatava finantseerimise allikaks.

4. Tootmiskontoks on sel juhul konto 33 "Ehitustegevus ja põhivahendite soetamine". See on ühtlasi ehituste tegeliku omahinna kalkulatsioonikontoks (nagu konto 20 ehitusorganisatsioonil).

5. Et kõik kapitaaltööd tehakse endale, nende realiseerimist ei arvestata (kontot 46-5 ei kasutata). Lõpetatud tööde tegelikku omahinda võrreldakse eelarvelise maksumusega süsteemivälises korras.

6. Kõik lõpetatud tööd võetakse ekspluatatsiooni tegelikus omahinnas. Ehitustegevuse tulemus - kasum või kahjum - ehitaja raamatupidamises ei peegeldu.

Samaaegselt lõpetatud objektide kulude ülekanemisega kontole 34 võetakse uued põhivahendid põhivahendite vastuvõtuakti põhjal arvele põhitegevuse bilansis (konto 01 deebet ja konto 85 krediid).

7. KM bilansis ja jooksvas arvestuses ei kasutata kontosid 64 "Arveldused tellijatega" ja 61 "Arveldused avansside alal".

8. Esineb juhtumeid, kus ehitustöödel töötavad ajutiselt ka põhitsehide töölised. Neile arvestatud töötasu tuleb maksta KEO poolt (KM summadest).

9. Oma töid (näiteks seadmete montaaž) võidakse anda lepingute põhjal välja töövõtuorganisatsioonidele. Neid arvestatakse nagu muidki töövõtu korras tehtavaid töid.

10. Väiksemate objektide ehitustöid võidakse finantseerida (eelarvelise maksumusega kuni 100 000 rbl.) üksikute kuluelementide järgi (pank tasub hankijate arved ehitusmaterjalide, -konstruktsioonide ja -detailide eest, annab välja raha palkade maksmiseks jne.), kuid ainult limiidi piires.

11. Objekte, mille tööde eelarveline maksumus ületab 100 000 rbl., finantseeritakse alati tavalises korras, s.o. aktide põhjal vastuvõetud tööde mahu järgi. Sel juhul ettevõtte direktsiooni ja KEO vahelised suhted sarnanevad tellija ja töövõtja vaheliste suhetega. Ettevõtte direktsioon on tellijaks, tema käsutab kapitaalmahutuste summasid, talle avatakse Ehituspangas finantseerimiskonto. KEO esineb aga töövõtjana ja temale avatakse Ehituspangas arvelduskonto.

Ehitusmaterjalide varude loomiseks kannab ettevõtte direktsioon KEO arvelduskontole üle avansi, mille suurus kehtestatakse igaks kvartaliks lähtudes töötingimustest, materjalidega varustamise korrast jne. Kõik kapitaalehitusega seotud tegelikud kulud tasub KEO oma arvelduskontolt. Lõpetatud tööde kohta koostatakse vastuvõtuaktid, mille põhjal KEO koostab ja esitab ettevõtte direktsioonile arved. Viimane tasub need ülekannetega finantseerimiskontolt KEO arvelduskontole.

Toome sünteetilise arvestuse näite 3.4-1 majanduslikul teel ehitamise kohta ehitaja KM bilansis, juhul kui ehitust finantseeritakse kuluelementide järgi.¹

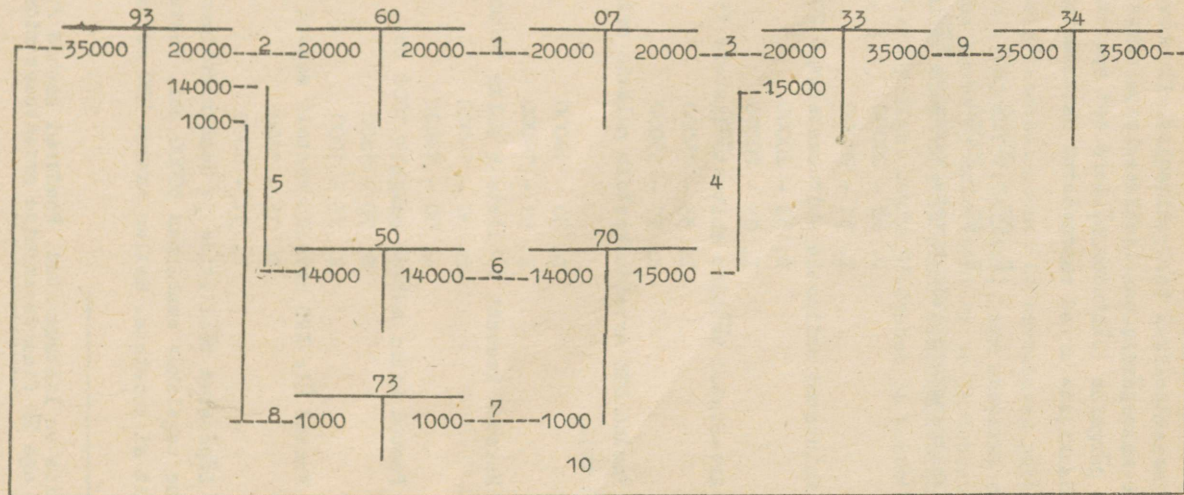
¹ Näide on lihtsustatud. Puuduvad niisugused kululiigid nagu sotsiaalkindlustuseraldised jne.

1. Hankijate arved vastuvõetud ehitusmaterjalide eest 20000 rbl.
D. 07 - 20000
K. 60 - 20000
2. Ehitusmaterjalide arvete tasumine finantseerimiskontolt 20000 rbl.
D. 60 - 20000
K. 93 - 20000
3. Kulutatud ehitusele ehitusmaterjale 20000 rbl. eest
D. 33 - 20000
K. 07 - 20000
4. Arvestatud töötasu ehitustöölistele 15000 rbl.
D. 33 - 15000
K. 70 - 15000
5. Toodud finantseerimiskontolt kassasse palkade maksmiseks 14000 rbl.
D. 50 - 14000
K. 93 - 14000
6. Makstud töölistele palka 14000 rbl.
D. 70 - 14000
K. 50 - 14000
7. Peetud kinni maksud palgalt 1000 rbl.
D. 70 - 1000
K. 73 - 1000
8. Kantud üle finantseerimiskontolt maksud 1000 rbl.
D. 73 - 1000
K. 93 - 1000
9. Objekti vastuvõtmine inventarimaksumusega 35000 rbl.
D. 34 - 35000
K. 33 - 35000
- 9a. Samal ajal põhitegevuse bilansis võetakse arvele põhivahendid inventarimaksumusega 35000 rbl.
D. 01 - 35000
K. 85 - 35000
10. KM finantseerimise sulgemine pärast aastaaruande kin- nitamist 35000 rbl.
D. 93 - 35000
K. 34 - 35000

Joonis 3.4.1

Majanduslikul teel teostatavate kapitaalehituste finantseerimise arvestuse skeem ehitaja KM bilansis juhul kui finantseerimine toimub kuluelementide lõikes (vt. näide 3.4-1)

59

Kui majanduslikul teel ehitamisel finantseeritakse tehtud tööde mahu järgi, on finantseerimise arvestus ehitaja KM bilansis järgmine (lähtudes näite 3.4-1 operatsioonidest 1-8)¹

1. Hankijate arved vastuvõetud ehitusmaterjalide eest 20000 rbl.

D. 07 - 20000

K. 60 - 20000

2. Ehitusmaterjalide arvete tasumine KEO arvelduskontolt 20000 rbl.

D. 60 - 20000

K. 51 - 20000

3. Kulutatud ehitusele ehitusmaterjale 20000 rbl. eest.

D. 33 - 20000

K. 07 - 20000

4. Arvestatud töötasu ehitustöölistele 15000 rbl.

D. 33 - 15000

K. 70 - 15000

5. Toodud KEO arvelduskontolt palkade maksmiseks kassasse 14000 rbl.

D. 50 - 14000

K. 51 - 14000

6. Makstud kassast töölistele palka 14000 rbl.

D. 70 - 14000

K. 50 - 14000

7. Peetud kinni maksud palgalt 1000 rbl.

D. 70 - 1000

K. 73 - 1000

8. Kantud üle KEO arvelduskontolt maksud 1000 rbl.

D. 73 - 1000

K. 51 - 1000

9. Lõpetatud tööliikide ja konstruktsioonelementide vastuvõtmine tegelikus omahinnas 30000 rbl. Vastuvõtmise kohta lausendit ei koostata. Selles summas KEO esitab ettevõtte di-

¹ Näide on lihtsustatud. Puuduvad kontod 27, 28, 69 jt. Sellest aga KM finantseerimise arvestuses midagi ei muutu.

rektsioonile arve. Summa (30000 rbl.) ülekanamisel finantseerimiskontolt KEO arvelduskontole koostatakse lausend

D. 51 - 30000

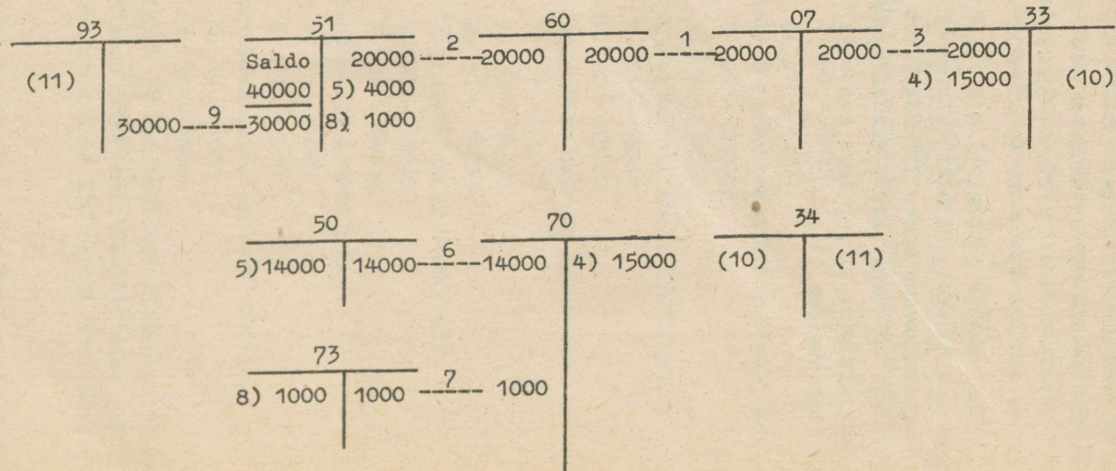
K. 93 - 30000

Ehitustööde jätkamisel esineb KM arvestuses jälle analoogiline tsükel. Objekti valmimisel aga kantakse objekti inventarimaksumus konto 33 kreditiist konto 34 deebetisse (operatsioon 10) ning pärast aastaaruande kinnitamist suletakse finantseerimine kirjendiga: konto 93 deebet ja konto 34 krediidit (operatsioon 11).

Joonis 3.4.2

Majanduslikul teel teostatavate kapitaalheituste finantseerimise arvestus ehitaja KM bilansis juhul kui finantseerimine toimub tehtud tööde mahu järgi (vt. näide 3.4-2)

29

4. KAPITAALMAHUTUSTE ARUANDLUS

4.1. Kapitaalmahutuste bilanss

=====

Ehitaja esitab iga kuu KM bilansi (vorm 35-ks), mis erineb oma ülesehituselt ja struktuurilt tema põhitegevuse bilansist. Seal näidatakse: aktivas - vahendite paigutamine KM-tesse; passivas - KM finantseerimise allikad.

Bilansi aktiva tähtsamad kirjed on järgmised (sulgudes on toodud konto nr., mille saldona need summa esinevad).

I - Lõpetatud kapitaalmahutused.

1. Lõpetatud kapitaaltööd ja põhivahendite soetamine:

a) riikliku plaani järgi (34);

b) üle riikliku plaani (34).

2. Kulud, mis ei suurenda põhifondide väärtust (34).

3. Teiste organisatsioonide finantseerimine (osavõtu korras) ja muud mahakandmised (34).

4. Aruandeaasta kahjumid (99).

II - Lõpetamata kapitaalmahutused.

1. Lõpetamata kapitaaltööd ja põhivahendite soetamine:

a) riikliku plaani järgi (33);

b) üle riikliku plaani (33);

IIa - Projektid ja eelarved (01).

IV - Põhifondid (01)

V - Seadmed ja materjalid (selles osas tuuakse tegelike jääkide kõrval ka varunormatiivid).

1. Monteeritavad kodumaised seadmed (07).

2. Monteeritavad importseadmed (07).

3. Teelolevad monteerimist mittevajavad seadmed (07).

4. Põhimaterjalid (07).

5. Vähevaartuslikud ja kiiresti kuluvad esemed (12).

6. Muud materjalid (07).

- VI - Tulevaste perioodide kulud (31).
- VII - Lõpetamata tootmine.
 - 1. Ehitus- ja montaažitööd (33).
 - 2. Abitootmised jm. majandid, mis ei ole iseseisval bilansil (23, 29).
- VIII - Rahalised vahendid.
 - 1. Kassa ja arvelduskonto (50, 51).
 - 2. Muud rahalised vahendid (55, 56).
- IX - Deebitorid.
 - 1. Töövõtjaile tasutud summad konstruktsioonide ja detailide eest (61).
 - 2. Hankijaile tasutud ositimaksed seadmete eest (61).
 - 3. Deebitorid puudujääkide, raiskamiste ja omastamise alal (76).
 - 4. Muud deebitorid (76).
- X - Majandisisesed arveldused eraldatud vahendite alal (85).
- XI - Puudujäägid ja kaod väärtuste rikkumisest (82).
- XII - Eraldamised ehitusorganisatsiooni erifondidesse (80).
- XIII - Aruandeaasta kahjumid (99).

Bilansi passiva tähtsamad kirjed on järgmised.

- I - Põhifond (85).
 - 1a - Projekt - eelarvelise dokumentatsiooni fond (85).
 - 1b - Põhivahendite kulumine.
 - II - Kapitaalmahutuste finantseerimine Ehituspanga kaudu
 - a) riikliku plaani kohaselt teostatavate KM puhul (93);
 - b) üle riikliku plaani teostatavate KM puhul (93).
- Riigipanga kaudu:
- a) riikliku plaani kohaselt (93);
 - b) üle riikliku plaani (93).

Muud allikad (93).

- IV - Vähevaartuslike ja kiiresti kuluvate esemete kulumine (13).
- VI - Pangalaenuid ehitustööde mehhaniseerimiseks, uue tehnika juurutamiseks jne. (92).
- VII - Laenuid (lühiajalised).
 - 1. Importseadmete ostuks (90).
 - 2. Importmaterjalide, konstruktsioonide ja detailide ostuks (90).
 - 3. Kodumaiste seadmete ostuks (90).
 - 4. Tähtajaks tasumata laenuid (90).
 - 5. Muud lühiajalised laenuid (90).
- VIII - Erifondid, sihtfinantseerimine ja sihtlaekumised (87, 96).
- IX - Eelseisvate maksete reserv (88).
- X - Kreditorid.
 - 1. Töövõtuorganisatsioonid nende poolt tehtud tööde eest (60).
 - 2. Tähtajaks tasumata summad töövõtjatele (60).
 - 3. Töövõtuorganisatsioonide arved, mida pank ei võta tasumisele finantseeskirjade rikkumise tõttu (60).
 - 4. Hankijad aktseptitud maksenuete alal, mille maksutähtaeg on ees (60).
 - 5. Tähtajaks tasumata summad hankijatele (60).
 - 6. Hankijad faktuurita saadetiste alal (60).
 - 7. Importorganisatsioonid faktuurita saadetiste alal (60).
 - 8. Töölised ja teenistujad (70).
 - 9. Muud kreditorid (76).
- XI - Majandisisesed arveldused eraldatud vahendite alal (85).
- XII - Ettevõtte põhitegevus finantsdistsipliini rikkumise tagajärjel tekkinud võlgnevuse osas (79).
- XIII - Aruandeaasta kasum (99).

Loomulikult sel juhul, kui ettevõtte majanduslikul teel ei ehita, esinevad siin täidetult ainult mõned kirjed (lõpetatud ja lõpetamata KM, finantseerimine, arveldused jms.).

Ehitajad esitavad aastaaruande koosseisus ka aruande-
vormi 7-ks "Kapitaalmahutuste finantseerimise aruanne", kus
tuuakse detailsed andmed saadud KM finantseerimise kohta. Sa-
mas näidatakse ka finantseerimise mahakandmine. Aruanne täi-
detakse KM raamatupidamise andmetel.

4.2. Kapitaalmahutuste plaani täitmise aruanded =====

Jooksvas aruandluses (vormides 2-ks ja 3-ks) näidatakse
KM plaani täitmine eelarvelistes hindades nii üldmahu kui
ka KM põhiliikide lõikes. Samas iseloomustatakse plaani täit-
mist ka tähtsamate objektide järgi.

Aastaaruande vormis 2-ks-21-ks "Põhifondide eksploatat-
siooni andmise ja KM plaani täitmise aruanne" iseloomustatak-
se riiklikus plaanis ettenähtud KM plaani täitmist aruande-
aastal.

Aastaaruande vormis 3-ks-21-ks näidatakse samad andmed
üle riikliku plaani teostatavate KM kohta.

4.3. Ehitus- ja montaažitööde omahinna aruanded =====

Ehitaja esitab ehitus- ja montaažitööde omahinna kvarta-
li- ja aastaaruanded ainult majanduslikul teel tehtud ehitus-
ja montaažitööde kohta.

Kvartaliaruandes (vorm 2-s) näidatakse:

a) ehitus- ja montaažitööde liikide (ehitustööd, sead-
mete montaaž, hoonete ja ehituste kapitaalremont) tegelik oma-
hind, plaaniline omahind ja eelarveline maksumus;

b) tööde tegeliku ja plaanilise omahinna struktuur kulu-
kirjete lõikes;

c) tootmiskahjud ja mittetootlikud kulud.

Aastaaruandes (vorm 28-ks) peale näitajate, mis sisaldu-

sid kvartaliaruandes, tuuakse veel andmed lisakulude plaani täitmise kohta tähtsamate kirjete lõikes.

Tööde tegelik omahind näidatakse aruannetes raamatupidamise andmetel. Nende plaaniline omahind ja eelarveline maksumus tehakse aga kindlaks eriarvestuse teel.

Toome näite tehtud tööde eelarvelise maksumuse arvutamise kohta (tehtud tööde žurnaalis peetakse niisugust arvestust eraldi iga objekti kohta kuude lõikes).

Laotud tellismüüri 400 m³. Kulud üksushinnete põhjal:

materjale	- 7000 rbl.
põhitöötasu	- 600 rbl.
ehitusmasinate ekspluateerimiskulud	- 240 rbl.
muud otsesed kulud	- 160 rbl.

Kokku 8000 rbl.

Lisakulud (16% otsestest kuludest) 1280 rbl.

Plaaniline kasum (2,5% otseste ja lisakulude summast) 232 rbl.

Kokku tööde eelarveline maksumus 9512 rbl.

Jätkates eelmist näidet, arvutame tabelis 4.3.1 tegelikult tehtud tööde plaanilise omahinna kulukirjete lõikes.

Tabel 4.3.1

Teostatud ehitustööde plaanilise omahinna
struktuuri arvutus

Jrk. nr.	Kulukirje	Eelarve- line mak- sumus	Plaanis ette- nähtud alan- damine		Plaaniline omahind (lahter 1- -lahter 3)
			%-des	summa	
	A	1	2	3	4
1	Materjalid	7000	0,8	56	6944
2	Põhitöötasu	600	1,0	6	594
3	Ehitusmasinate ekspluateeri- miskulud	240	0,5	1	239
4	Muud otsesed kulud	160	0,5	1	159
5	Kokku otsesed kulud	8000	0,8	64	7936
6	Lisakulud	1280	2,3	28	1252
7	Kokku kulud	9280	1,0	92	9188
8	Eelarveline ka- sum	232	x	232	-
9	Kokku	9512	x	324	9188

Tehtud tööde plaanilise omahinna struktuuri arvutamiseks võidakse kasutada ka teistsuguseid võtteid. Näiteks võib lähendada ehituse finantsplaanis ettenähtud kulukirjete osatähtsusest.

KM aruanded esitatakse koos põhitegevuse aruannetega.

K i r j a n d u s

1. Бровченко И., Учет капитальных вложений, "Финансы", 1967.

2. Грингартен Л., Альбом наглядных пособий по бухгалтерскому учету, "Финансы", 1966.

3. Дмитриев М. и др., Бухгалтерский учет и анализ хозяйственной деятельности в строительных организациях, "Финансы", 1967.

4. Маргулис А., Бухгалтерский учет в отраслях народного хозяйства, "Финансы", 1966.

5. Рубинов М., Бухгалтерский учет капитальных вложений, Издательство Ленинградского университета, 1967.

Sisukord

lk.

1. Kapitaalmahutuste liigid ja arvestuse korraldamise põhimõtted	
1.1. Kapitaalmahutuste liigid	3
1.2. Projektid ja eelarved	5
1.3. Kapitaalmahutuste finantseerimise põhimõtted	6
1.4. Kapitaalmahutuste hindamine	9
1.5. Kapitaalmahutuste arvestuse põhimõtted. . .	10
2. Ehitustööde arvestus	
2.1. Ehituskulude klassifikatsioon	13
2.2. Põhivahendite arvestus.	16
2.3. Tootmisvahendite arvestus	21
2.4. Töötasu arvestus.	25
2.5. Tiitelnimestikus mitteesinevate ajutiste ehituste püstitamise ja likvideerimise arvestus.	27
2.6. Ehitusmehhanismide eksploateerimiskulude arvestus	29
2.7. Lisakulude arvestus ja jaotus	32
2.8. Ehitus- ja montaažitööde omahinna kalkuleerimine. Lõpetatud tööde üleandmise arvestus töövõtuorganisatsioonis	35
2.9. Ehituskulude ja tööde üleandmise arvestuse erinevused majanduslikul teel ehitamisel. .	45
3. Kapitaalmahutuste ja nende finantseerimise arvestus ehitaja bilansis	
3.1. Lõpetamata kapitaalmahutuste arvestus. . .	46
3.2. Lõpetatud kapitaalmahutuste arvestus. . . .	49
3.3. Kapitaalmahutuste finantseerimise arvestus	50

3.4. Kapitaalmahutuste ja nende finantseerimise arvestuse erinevused majanduslikul teel ehitamisel.	56
4. Kapitaalmahutuste aruandlus	
4.1. Kapitaalmahutuste bilanss.	63
4.2. Kapitaalmahutuste plaanitaitmise aruanded	66
4.3. Ehitus- ja montaažitööde omahinna aruanded	66
Kirjandus.	69

ТАЛЛИНСКИЙ ПОЛИТЕХНИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ
Кафедра статистики и бухгалтерского учета

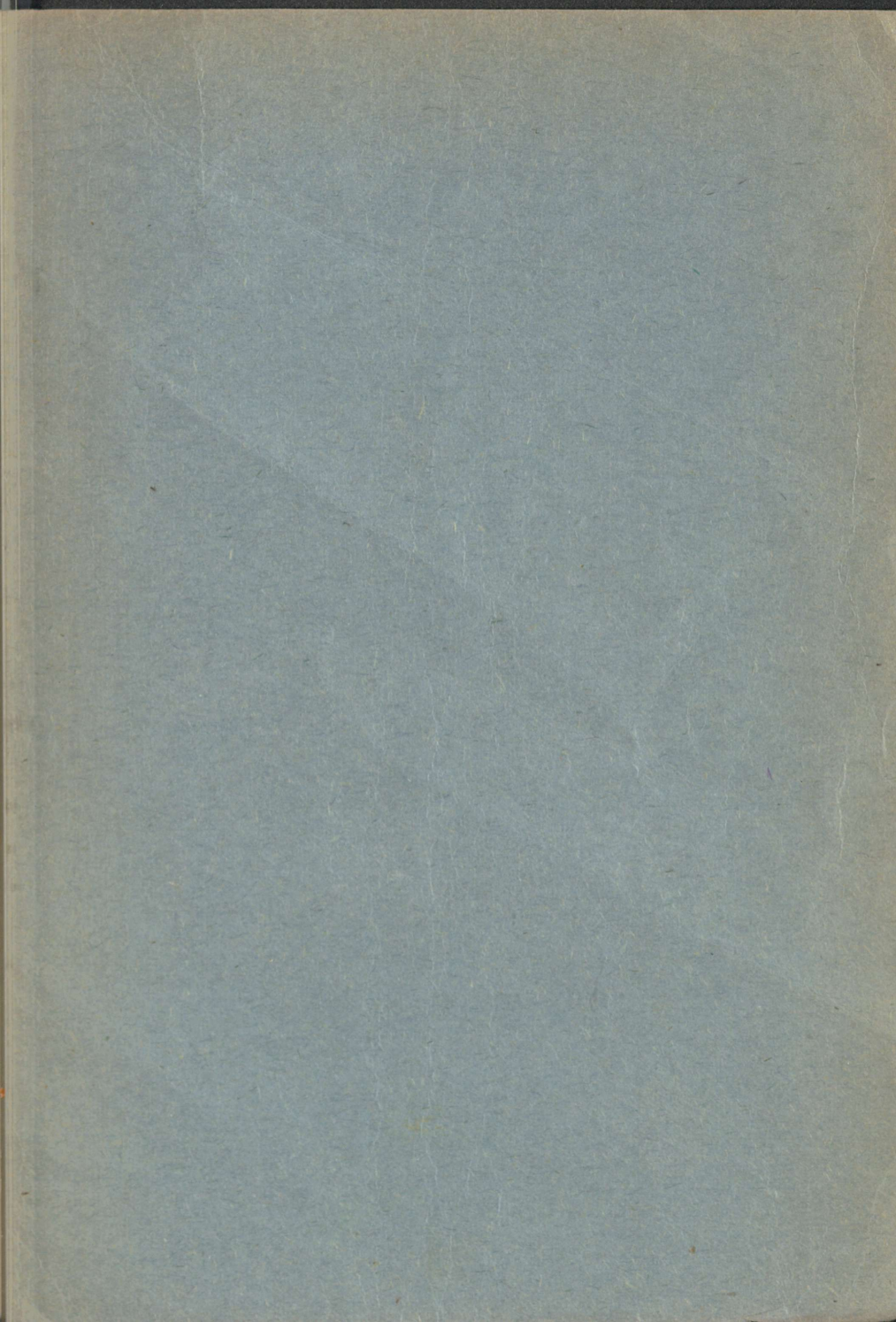
Э. Линнакс
УЧЕТ КАПИТАЛЬНЫХ ВЛОЖЕНИЙ

На эстонском языке

Vastutav toimetaja J.Sarapik

Trükkimisele antud 9.XII 68. Faber 60x84/16
Trükipg.4,5.Tingpg.4,18.Tiraaз 500.MB-10658
TPI rotaprint,Tallinn,Pikk jalg 14.Tell.827

Hind 12 kop.

Hind 12 kop.

A-29905

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00410705 0